

Intern informasjon

Landbrukets utviklingsfond

Årsrapport 2022

Rapport nr. 23/3-5
15.03.2023

Landbruksdirektoratet
Eanandoallodirektoráhtta

Rapport: Årsrapport 2022 for Landbrukets utviklingsfond

Dato: 15.03.2023

Ansvarlig: Landbruksdirektoratet v/Seksjon økonomi og
dokumentsenter

Bidragstere: ARA og ALP

Rapport-nr.: 23/3-5

1	Leders beretning	4
2	Introduksjon til fondet og hovedtall	6
	2.1 Landbrukets utviklingsfond (LUF)	6
	2.2 Organisasjon og ledelse	6
	2.3 Innovasjon Norge.....	7
	2.4 Stiftelsen Norsk Mat.....	7
	2.5 Utvalgte hovedtall	7
	2.6 Fondskapital	8
	2.7 Utbetalt i 2022 i forhold til prognose 2022.....	8
	2.8 Landbrukets utviklingsfonds ansvar per 31.12.22	10
3	Årets aktiviteter og resultater	12
	3.1 Innvilgningsrammer for 2022.....	12
	3.2 Innvilgede tilskudd 2022	13
	3.3 Utbetalte tilskudd fra fondet i 2022.....	15
	3.4 Bedriftsretta midler til investering og utvikling	16
	3.5 Inn på tunet-løftet 2.....	17
	3.6 Områderettet innsats	18
	3.7 Nasjonale og regionale tilretteleggingsmidler	20
	3.8 Rekruttering og kompetanse i landbruket.....	23
	3.9 Forskningsmidler over jordbruksavtalen.....	26
	3.10 CO2- kompensasjonsmidler.....	27
	3.11 PRESIS – presisjonsjordbruk i praksis.....	28
	3.12 Stiftelsen Norsk Mat.....	28
	3.13 Utviklingsprogrammet	30
	3.14 Verdiskapningsprogram for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	30
	3.15 Skogbruk	31
	3.16 Oppfølging av handlingsplan mot villsvin	38
	3.17 Midler til konfliktforebyggende tiltak jordbruk/reindrift.....	39
	3.18 Spesielle miljøtiltak i jordbruket - SMIL	40
	3.19 Tilskudd til drenering.....	41
	3.20 Tilskudd til tiltak i beiteområder.....	43
	3.21 Handlingsplan for plantevernmidler.....	44
	3.22 Klima- og miljøprogrammet.....	45
	3.23 Klimasmart landbruk.....	48
	3.24 Biogass.....	49
	3.25 Støtte til verdensarvområdene og utvalgte kulturlandskap	50
	3.26 Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk.....	52
	3.27 Utsiktsrydding	53
	3.28 Investeringsstøtte i landbruket	53
	3.29 Bondens marked og norsk gardsost.....	54
4	Styring og kontroll	55
	4.1 Måloppnåelse	55
	4.2 Overholdelse av lover og regler og effektiv ressursbruk.....	55
	4.3 Internkontroll.....	55
5	Framtidsutsikter	56
	5.1 Prognoser for fondet i perioden 2023 – 2027	56
	5.2 Prognoser for likviditet for fondet i perioden 2023 – 2027	56

5.3	Prognose for fondet 2023 – 2027	57
6	Årsregnskap	58
6.1	Ledelseskommentar til årsregnskapet	58
6.2	Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2022	59
6.3	Fondsregnskap med noter	60

1 Leders beretning

Landbrukets utviklingsfond (LUF) består av en rekke tiltak og virkemidler innen næringsutvikling, kompetanseheving og klima- og miljøtiltak som skal stimulere til utvikling i landbruksnæringen. Virkemidlene omfatter bl.a. tilskuddsordninger, utviklingsprogrammer og prosjekter som skal bidra til å styrke og bygge ut næringsgrunnet på landbrukseiendommer, samt skape tiltak innen landbruksnæringen.

Midlene tildeles fondet som administreres av Landbruksdirektoratet. Forvaltningen av virkemidlene i fondet er spredt på flere aktører. Aktørene er Innovasjon Norge, Stiftelsen Norsk Mat, statsforvalterne, kommunene og fylkeskommunene i tillegg til Landbruksdirektoratet. Landbruksdirektoratet har utviklet gode rutiner og samarbeider godt med de andre aktørene for å forvalte fondet på en best mulig måte.

Denne årsrapporten dekker det ansvaret som Landbruksdirektoratet har som administrator av fondet og viser fondets samlede årsregnskap, ansvar og prognoser. Det gis i tillegg en kort rapportering på status for virkemiddelbruken innenfor de enkelte ordningene det bevilges midler til i fondet, med unntak av virkemidlene forvaltet av Innovasjon Norge og Stiftelsen Norsk Mat, som rapporterer direkte til Landbruks- og matdepartementet på resultatet av de virkemidlene som de har forvaltningsansvaret for.

Fondsregnskapet for 2022 viser et positivt resultat på 59,7 mill. kroner og fondskapitalen øker med tilsvarende beløp. Fondets fondskapital pr. 31.12.2022 er på 603 mill. kroner. Det positive resultatet kommer blant annet av at det i 2022 ble økt bevilgning til LUF.

Fondets ansvar er ved utgangen av 2022 på 2 367,606 mill. kroner. I tillegg kommer ansvar for rentestøtteordningen som per 31.12.22 er beregnet til 150,028 mill. kroner. Fondets ansvar har økt med 209,322 mill. kroner i 2022, dette er en økning på 10 prosent. Dette skyldes blant annet at det er en økning i samlet tilskuddsramme.

Med bakgrunn i den kritiske situasjonen til fondet ble det i 2022 inndratt 34,5 mill. kroner av tilskuddsmidler som var ubenyttet ved årsskiftet 2021/2022. Formålet med dette var å styrke fondskapitalen slik at det er mulig å utbetale forpliktelsene som fondet har for kommende år.

Inndragning av midler omfattet følgende ordninger;

- 18 mill. kroner av ubenyttede miljømidler på skogordningen
- 14 mill. kroner fra Bedriftsretta midler til investering og utvikling
- 1,5 mill. kroner fra Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftbasert vekst og verdiskaping
- 1 mill. kroner fra avviklede ordninger

Bevilgningen til Landbrukets Utviklingsfond i 2022 er 1 636 mill. kroner. Det er om lag 57 mill. kroner mer enn de foregående årene.

Prognosene for 2023 – 2027 tilsier at fondet vil få økte utbetalinger og vil gå med underskudd, noe som vil redusere fondskapitalen tilsvarende. Med utgangspunkt i dette, så vil man i 2027 ikke ha nok kapital til å betale ut årlige forventede forpliktelser. Direktoratet anbefaler sterkt at fondskapitalen og likviditeten styrkes gjennom økt tilførsel av midler, slik at fondet kan betjene ansvaret og forventede utbetalinger. Alternativt anbefales det at tilskuddsrammene reduseres for styrking av fondet på lang sikt. Kapitalsituasjonen og likviditetsutviklingen for LUF må holdes under oppsikt.

A handwritten signature in black ink, reading "Jørn Rolfsen". The signature is written in a cursive style with a large initial 'J'.

Jørn Rolfsen

Administrerende direktør

Landbruksdirektoratet

2 Introduksjon til fondet og hovedtall

2.1 Landbrukets utviklingsfond (LUF)

Vedtektene for LUF er fastsatt av Landbruks- og matdepartementet (LMD) 6. desember 2002, jf. vedtak V i St.prp. nr. 92 (2000 – 2001), behandlet i Stortinget og endret 19. desember 2014. Fondsmidlene blir bevilget av Stortinget, normalt sammen med behandlingen av proposisjonen om jordbruksoppgjøret og i Prop. 1 S for Landbruks- og matdepartementet. Fondets kapital er plassert på rentebærende konto innenfor Statens konsernkontoordning i Norges Bank samt gjennom Innovasjon Norges (IN) utlånsvirksomhet.

Fondsmidlene kan brukes til:

- tiltak som tar sikte på å styrke og bygge ut næringsgrunnlaget på landbrukseiendommer. Dette gjelder også om landbrukseiendommen er en del av en kombinert arbeidsplass
- aktivitetsfremmende tiltak innen eller i tilknytning til landbruksnæringene.

Landbrukets utviklingsfond blir primært tilført midler gjennom jordbruksavtalen, kap. 1150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m., post 50 Tilskudd til Landbrukets utviklingsfond. I enkelte tilfeller blir det også tilført midler fra andre kapitler på statsbudsjettet.

2.2 Organisasjon og ledelse

LMD fastsetter forskrifter og/eller nærmere regler for forvaltningen av de ulike ordningene under fondet og fordeler midlene til tilskuddsforvalterne. De ulike forvaltningsorganene kan fastsette utfyllende retningslinjer der det er behov for dette.

Landbruksdirektoratet har regnskapsføreransvaret for fondet. Fondets regnskap føres etter kontantprinsippet. Av den grunn vises ikke ansvaret, som er forpliktelser fondet har overfor betalingsmottakere, i selve regnskapet. Ansvar vises i egen tabell og er benyttet i forbindelse med vurderingen av den økonomiske situasjonen til fondet. I henhold til fondets vedtekter skal Landbruksdirektoratet forvalte fondet ved å utbetale midler til de enkelte tilskuddsforvalterne etter nærmere avtale. Ordningen med rentestøtte blir ikke tildelt innvilgningsramme på lik linje med andre ordninger, kun beregnet beløp til utbetaling.

Forvaltningen av fondet og de tilskuddsordningene som blir finansiert av fondet, følger de krav som er satt til statlig økonomistyring i økonomiregelverket for staten og ellers det som følger av vedtektene og annet regelverk for de ulike ordningene. Landbruksdirektoratets utgifter til administrasjon av fondet blir dekt av fondsmidlene etter nærmere retningslinjer og rammer fastsatt av LMD. Rammer og forutsetninger for tilskudd og/eller lån fra fondet blir fastsatt i de årlige jordbruksoppgjørene og i forbindelse med Stortingets behandling av proposisjonen om jordbruksoppgjøret og Prop 1.S.

Oppgaven med forvaltning av tilskuddsordninger innenfor LUF gis til tilskuddsforvalterne gjennom årlige tildelings-/oppdragsbrev fra LMD og direktoratet. Årsrapporten med regnskap for 2022 baserer seg på rapportering fra tilskuddsforvalterne.

2.3 Innovasjon Norge

Innovasjon Norge (IN) forvalter tilskuddsrammen for flere ordninger som er en del av LUF.

IN har ansvar for oppfølging av flere ordninger:

- Verdiskapningsprogram for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket
- Bedriftsretta midler til investering og utvikling (IBU-ordningen)
- Utviklingsprogrammet
- Rentestøtte (avviklet, men det foretas fremdeles utbetalinger av ansvar for tidligere tilsagn)
- Investeringslån i landbruket (avviklet, men det innbetales fremdeles avdrag på utestående lån).

Landbruksdirektoratet skal i henhold til tildelingsbrevet fra LMD overføre midler terminvis 4-6 ganger per år til IN. Hver måned rapporterer IN hvilke ordninger de har foretatt utbetalinger på, og direktoratet bokfører dette i resultatregnskapet til LUF. Differansen mellom overførte terminvise beløp og utbetaling av tilskudd kommer frem av balansen i LUF-regnskapet som «A-konto LUF-IN». Tapsavsetningen til risikolån landbruk bevilget over IBU-ordningen er bokført i balansen i LUF-regnskapet.

Innovasjon Norge avlegger egen rapport til LMD på bruken av midlene i tråd med rapporteringskalender fra Nærings- og fiskeridepartementet. Det fremgår derfor ingen detaljert resultatrapportering på INs ordninger i årsrapporten til LUF.

2.4 Stiftelsen Norsk Mat

Landbruksdirektoratet overfører tildelte midler fra LUF til Stiftelsen Norsk Mat terminvis 4-6 ganger per år. Ettersom midlene til stiftelsen bevilges gjennom tilskuddsbrev fra LMD leveres egen rapportering til LMD på bruken av disse midlene. Det er lagt inn kort resultatrapportering på virkemiddelbruken til stiftelsen i årsrapporten til LUF.

2.5 Utvalgte hovedtall

Nøkkeltall (mill. kroner)	Regnskap 2022	Regnskap 2021	Regnskap 2020
Beholdninger på konto i Norges Bank	543,816	449,508	658,601
Årlig tilført fondet	1711,524	1425,622	1335,158
Årlig utbetalt	1651,829	1630,565	1912,639
Resultat	59,695	-204,943	-577,481
Ansvar	2367,606	2158,284	1932,545
Fondskapital	602,608	542,913	747,856

LUF får en årlig ramme for innvilgning av nye tilskudd i forbindelse med jordbruksforhandlingene. Justering kommer frem i stortingsproposisjonen etter jordbruksforhandlingene og i LMDs budsjettproposisjon til Stortinget i forbindelse med fremleggelse av statsbudsjettet, Prop. 1 S. Fondets ansvar og fondskapital er utdypet i pkt. 2.6 og 2.8.

2.6 Fondskapital

Fondskapitalen ble i 2022 økt med 59,695 mill. kroner til 602,608 mill. kroner.

Med dagens prognose for utbetalinger i 2023 og inntekt basert på Prop. 1 S (2022-2023) og bevilgning over kapittel 1150.50, kapittel 1149.71 og 73 i 2023 forventes det et underskudd på 18,42 mill. kroner i 2023. Prognosene viser at fondskapitalen vil reduseres ytterligere de neste årene. Med utgangspunkt i dette, så vil man i 2027 ikke ha nok kapital til å betale ut årlige forventet forpliktelser.

Prognoser for 2023 - 2027 er ytterligere omtalt under pkt. 5.

Tall i mill. kroner									
	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Prog.	Prog.	Prog.	Prog.	Prog.	
Fondskapital	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
01.01.	1 325,34	747,86	542,91	602,61	584,19	427,26	279,18	96,73	
31.12.	747,86	542,91	602,61	584,19	427,26	279,18	96,73	-167,37	
Endring	-577,48	-204,94	59,70	-18,42	-156,93	-148,09	-182,45	-264,11	

Tabellen under viser fordelingen av fondskapitalen.

Tall i mill. kroner									
	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	
Fondskapital i LUF	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
Innestående Norges Bank, inkl. a konto IN	744,578	561,539	638,279	577,979	423,247	276,203	94,247	-169,589	
Utestående investeringslån	47,655	23,112	9,012	6,210	4,017	2,976	2,486	2,214	
Tapsfond BU risikolån	-44,288	-41,648	-44,414	-	-	-	-	-	
Kortsiktig gjeld	-0,088	-0,090	-0,269	-	-	-	-	-	
Utestående fordringer	-	-	-	-	-	-	-	-	

2.7 Utbetalt i 2022 i forhold til prognose 2022

Det ble i 2022 utbetalt 83,4 mill. kroner mindre enn prognosert. *Bedriftsretta midlar til investering og utvikling* har betalt ut 56,9 mill. kroner mindre enn prognosert og *Drenering* har betalt ut 12,7 mill. kroner mindre enn prognosert. I tillegg har *Fornybar Energi* betalt ut 10,5 mill. kroner mindre enn prognosert.

Bedriftsrettede midler til investering og utvikling, dette skyldes delvis at det i enkelte fylker har vært en mer avventende holdning til å igangsette investeringer b.la. pga. et høyere kostnadsnivå og forventninger om økte støttesatser (innført fra 2023).

Viser til Innovasjon Norges egen rapport til LMD for ytterligere kommentarer på avvik mellom prognosert og utbetalt for ordningene *Bedriftsretta midlar til investering og utvikling* og *Fornybar Energi*.

For drenering kan flere faktorer forklare lavere utbetaling enn prognosert for 2022. De mest økonomiske tiltakene utføres vanligvis først. Betydelige kostnadsøkninger i landbruket den siste tiden har bidratt til redusert interesse for å drenere.

Tall i mill. kr		Prognose		Utbetalt
		2022	2022	Differanse
Bedriftsretta midlar til investering og utvikling	IN	644,700	587,771	56,929
Nasjonale tilretteleggingsmidlar	Ldir	7,379	7,299	0,080
Inn på tunet-løftet del 2	Ldir	6,792	0,175	6,617
Regionale tilretteleggingsmidlar	FK	43,000	43,000	-
Områderetta innsats	LMD		-	-
<i>Berekraftig matproduksjon i nord</i>				
Arktisk landbruk	LMD	5,800	3,688	2,112
Fjellandbruket	LMD	3,682	3,164	0,518
Rekruttering og kompetanse i landbruket			-	-
Nasjonalt rekrutteringsprosjekt	LMD		-	-
Regionale kompetansenettverk for lokalmat	FK	12,700	12,700	-
Regionale tilskott til rekruttering og kompetanseheving	FK	12,000	12,000	-
Nasjonal modell for vaksenagronom	FK	17,000	17,000	-
Mentorordning	LMD/NRI	3,000	3,318	-0,318
Forskning og utvikling	Ldir	81,556	83,345	-1,790
PRESIS- Presisjonsjordbruk i praksis	LMD	4,680	3,320	1,360
Stiftinga Norsk Mat	Matmerk	57,000	57,000	-
Utviklingsprogrammet	IN	76,600	80,597	-3,997
Bondens marked og Norsk Gardsost				
Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	IN	95,700	106,194	-10,494
Skogbruk	Ldir	221,400	229,899	-8,499
Oppfølging av handlingsplan mot villsvin	LMD	2,000	2,000	-
Midlar til konfliktføreb. tiltak jordbruk/reindrift	Ldir	1,700	3,042	-1,342
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	Ldir	132,000	127,451	4,549
Drenering	Ldir	65,000	52,331	12,669
Tilskott til tiltak i beiteområde	SF	26,000	20,870	5,130
Handlingsplan for plantevernmidlar	Ldir	12,000	7,241	4,759
Klima- og miljøprogram	Ldir	27,500	24,568	2,932
Klimasmart landbruk	Ldir	6,000	8,386	-2,386
Biogass	Ldir	11,000	10,453	0,547
Støtte verdsarvområda og utvalde kulturlandskap	Ldir	49,500	44,773	4,727
Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk	Ldir/SF	37,100	29,684	7,416
Administrasjonskostnader	Ldir	4,080	4,080	-0,000
Utsiktsrydding		2,000	2,400	-0,400
Investeringsstøtte i landbruket		5,648	3,741	1,907
KIL	Ldir	0,897	0,506	0,391
Sum utbetalinger		1 675,414	1 591,998	83,415

2.8 Landbrukets utviklingsfonds ansvar per 31.12.22

Tall i mill. kroner		Ansvar	Ansvar	Endring
		31.12.21	31.12.22	2022
Bedriftsretta midlar til investering og utvikling	IN	786,049	996,594	210,545
Nasjonale tilretteleggingsmidlar	Ldir	14,912	14,290	-0,622
Inn på tunet-løftet del 2	Ldir	6,992	7,017	0,025
Regionale tilretteleggingsmidlar	FK	-	-	-
Områderetta innsats	LMD			
<i>Berekraftig matproduksjon i nord</i>	LMD	-	-	-
<i>Arktisk landbruk</i>	LMD	9,569	10,007	0,438
<i>Fjellandbruket</i>	LMD	6,609	7,081	0,473
Rekruttering og kompetanse i landbruket				
<i>Nasjonalt rekrutteringsprosjekt</i>	LMD	-	-	-
<i>Regionale kompetansenettverk for lokalmat</i>	FK	-	-	-
<i>Regionale tilskott til rekruttering og kompetanseheving</i>	FK	-	-	-
<i>Nasjonal modell for vaksenagronom</i>	FK	-	-	-
<i>Mentorordning</i>	LMD/ NRL	3,689	3,371	-0,318
Forskning og utvikling	Ldir	9,454	5,729	-3,725
PRESIS- Presisjonsjordbruk i praksis	LMD	3,320	4,102	0,782
Stiftinga Norsk Mat	Matmerk	-	-	-
Utviklingsprogrammet	IN	134,272	111,897	-22,375
Bondens marked og Norsk Gardsost				
Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	IN	122,799	128,227	5,428
Skogbruk	Ldir	331,036	328,336	-2,700
Oppfølging av handlingsplan mot villsvin	LMD	-	-	-
Midlar til konfliktforeb. tiltak jordbruk/reindrift	Ldir	1,719	2,481	0,763
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	Ldir	360,189	376,258	16,069
Drenering	Ldir	141,811	141,243	-0,568
Tilskott til tiltak i beiteområde	SF	31,757	37,819	6,062
Handlingsplan for plantevernmidlar	Ldir	11,340	15,961	4,621
Klima- og miljøprogram	Ldir	52,264	54,298	2,034
Klimasmart landbruk	Ldir	3,807	0,089	-3,718
Biogass	Ldir	-	0,000	0,000
Støtte verdsarvområda og utvalde kulturlandskap	Ldir	77,910	83,521	5,611
Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk	Ldir/SF	32,709	32,920	0,210
Administrasjonskostnader	Ldir	-	-	-
Utsiktsrydding	Ldir	4,195	0,500	-3,695
Investeringsstøtte i landbruket	IN	10,197	5,185	-5,012
KIL	Ldir	1,684	0,682	-1,003
Sum		2 158,284	2 367,606	209,322

Det er en differanse på ansvar pr 31.12.2021 i forhold til det som ble rapportert i LUF årsrapport 2021. Ansvaret har blitt redusert med 4,347 mill. kroner. Endringen gjelder følgende ordninger: Skogbruk, SMIL, Klima og miljøprogram og Klimasmart landbruk. Det er blitt rettet opp tidligere års feil.

Ansvaret totalt har økt med 209,322 mill. kroner fra 2021. Dette er en økning på 10 %.

Økt årsramme på ordninger med flere års arbeidsfrist vil gi økt beløp i ansvar. For eksempel har årsrammen for SMIL økt fra 132 mill. kr i 2021 til 147 mill. kr i 2022. Ansvarer har økt til 376 mill. kroner og ligger på omtrent 2,5 årsrammer. Dette beløpet er som forventet da mange av prosjektene har 2-3 års arbeidsfrist.

På IBU (Bedriftsrettede midler til investering) har tilskuddsrammen økt mye de siste årene, og derav øker også ansvaret.

I tillegg til fondets ansvar per 31.12.2022 som er oppgitt i tabellen kommer ansvaret for virkemidlet Rentestøtte som IN har beregnet til 150,028 mill.kroner. Det er ikke beregnet ansvar for tapsavsetning risikolån.

3 Årets aktiviteter og resultater

LUF-midler over jordbruksavtalen inngår i Statsbudsjettet under LMDs budsjettproposisjon. Tilskuddsrammen med endringer som det rapporteres på for 2022, kommer frem av Prop 1. S (2021-2022).

3.1 Innvilgningsrammer for 2022

Tall i mill. kroner		Innvilgnings- ramme 2022	Inndratt i 2022	Overført fra sentral 2021	Inndratt til ramme 2022	Til disposisjon 2022
Bedriftsretta midlar til investering og utvikling	IN	879,500	66,177	31,841	14,000	963,518
Nasjonale tilretteleggingsmidlar	Ldir	6,000	0,710	1,215		7,925
Inn på tunet-løftet del 2	Ldir	3,000	-	-1,484		1,516
Regionale tilretteleggingsmidlar	FK	43,000	-	-		43,000
Områderetta innsats	LMD	-	-	-		-
<i>Berekraftig matproduksjon i nord</i>	LMD	-	-	-		-
<i>Arktisk landbruk</i>	LMD	4,000	1,742	0,126		5,868
<i>Fjellandbruket</i>	LMD	4,000	0,150	0,931		5,081
Rekruttering og kompetanse i landbruket		-	-	-		-
<i>Nasjonalt rekrutteringsprosjekt</i>	LMD	-	-	-		-
<i>Regionale kompetansenettverk for lokalmat</i>	FK	12,700	-	-		12,700
<i>Regionale tilskott til rekruttering og kompetanseheving</i>	FK	12,000	-	-		12,000
<i>Nasjonal modell for vaksenagronom</i>	FK	17,000	-	-		17,000
<i>Mentorordning</i>	LMD/NRL	3,000	-	-		3,000
Forskning og utvikling	Ldir	77,000	1,553	4,724		83,277
PRESIS- Presisjonsjordbruk i praksis	LMD	4,000	-	0,680		4,680
Stiftinga Norsk Mat	Matmerk	57,000	-	-		57,000
Utviklingsprogrammet	IN	85,300	6,648	3,109	1,500	93,557
Bondens marked og Norsk Gardsost	LMD	-	-	-		-
Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	IN	112,000	8,867	0,955		121,822
Skogbruk	Ldir	221,000	41,154	36,548	18,000	280,702
Oppfølging av handlingsplan mot villsvin	LMD	2,000	-	-		2,000
Midlar til konfliktforeb. tiltak jordbruk/reindrift	Ldir	3,000	0,541	10,528		14,068
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	Ldir	147,000	37,167	4,045		188,212
Drenering	Ldir	68,000	39,674	78,729		186,403
Tilskott til tiltak i beiteområde	SF	26,000	4,447	2,849		33,296
Handlingsplan for plantevernmidlar	Ldir	12,000	0,185	0,203		12,388
Klima- og miljøprogram	Ldir	28,000	4,313	1,368		33,681
Klimasmart landbruk	Ldir	-	2,832	4,681		7,513
Biogass	Ldir	12,000	-	1,059		13,059
Støtte verdsarvområda og utvalde kulturlandskap	Ldir	48,000	10,469	3,266		61,735
Utviklings tiltak innen økologisk jordbruk	Ldir/SF	31,000	1,018	1,331		33,349
Administrasjonskostnader	Ldir	4,080	-	-		4,080
Utsiktsrydding		-	1,350	5,751		7,101
Investeringsstøtte i landbruket		-	1,271	0,348		1,619
KIL	Ldir	-	0,785	-0,468	1,096	0,317
Disponibel innvilgningsramme		1 921,580	231,052	192,335		2 311,467

3.2 Innvilgede tilskudd 2022

Tall i mill. kroner		Til disposisjon 2022	Innvilget i 2022	Ubenyttet pr. 31.12.2022
Bedriftsretta midlar til investering og utvikling	IN	963,518	867,198	96,320
Nasjonale tilretteleggingsmidlar	Ldir	7,925	7,387	0,538
Inn på tunet-løftet del 2	Ldir	1,516	0,200	1,316
Regionale tilretteleggingsmidlar	FK	43,000	43,000	-
Områderetta innsats	LMD	-	-	-
<i>Berekraftig matproduksjon i nord</i>	LMD	-	-	-
<i>Arktisk landbruk</i>	LMD	5,868	5,868	-0,000
<i>Fjellandbruket</i>	LMD	5,081	3,787	1,294
Rekruttering og kompetanse i landbruket		-	-	-
<i>Nasjonalt rekrutteringsprosjekt</i>	LMD	-	-	-
<i>Regionale kompetansenettverk for lokalmat</i>	FK	12,700	12,700	-
<i>Regionale tilskott til rekruttering og kompetanseheving</i>	FK	12,000	12,000	-
<i>Nasjonal modell for vaksenagronom</i>	FK	17,000	17,000	-
<i>Mentorordning</i>	LMD/ NRL	3,000	3,000	-
Forskning og utvikling	Ldir	83,277	81,173	2,103
PRESIS- Presisjonsjordbruk i praksis	LMD	4,680	4,102	0,578
Stiftinga Norsk Mat	Matmerk	57,000	57,000	-
Utviklingsprogrammet	IN	93,557	64,870	28,687
Bondens marked og Norsk Gardsost	LMD	-	-	-
Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	IN	121,822	120,489	1,333
Skogbruk	Ldir	280,702	268,352	12,350
Oppfølging av handlingsplan mot villsvin	LMD	2,000	2,000	-
Midlar til konfliktforeb. tiltak jordbruk/reindrift	Ldir	14,068	4,345	9,723
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	Ldir	188,212	180,687	7,526
Drenering	Ldir	186,403	91,436	94,966
Tilskott til tiltak i beiteområde	SF	33,296	31,379	1,918
Handlingsplan for plantevernmidlar	Ldir	12,388	12,048	0,340
Klima- og miljøprogram	Ldir	33,681	30,915	2,417
Klimasmart landbruk	Ldir	7,513	7,500	0,013
Biogass	Ldir	13,059	10,453	2,606
Støtte verdsarvområda og utvalde kulturlandskap	Ldir	61,735	60,854	0,881
Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk	Ldir/SF	33,349	30,963	2,024
Administrasjonskostnader	Ldir	4,080	4,080	-
Utsiktsrydding	Ldir	7,101	0,055	7,046
Investeringsstøtte i landbruket	IN	1,619	-	1,619
KIL	Ldir	0,317	0,288	0,029
Sum		2 311,467	2 035,129	275,627

Administrasjonskostnader gjelder forvaltning av LUF som gjøres av Landbruksdirektoratet.

For bedriftsrettet midler til investering og utvikling er det kombinasjon av redusert etterspørsel siste halvdel av 2022, samt at rammen var utvidet med ca. 215 mill. kroner fra 2021 til 2022.

For utviklingsprogrammet er det en kombinasjon av noe redusert etterspørsel, samt at det ikke ble tildelt midler til Internationale Grüne Woche 2023. Det siste fordi det ble tildelt til Internationale Grüne Woche 2022 som ble avlyst.

For forskning og utvikling er ubenyttede midler pr. 31.12.2022 bundet opp i innvilgede prosjekter med oppstart i 2023, foruten 0,6 mill. kroner som er ubenyttet. Det vil si at 1,503 mill. kroner er bundet opp frem i tid og er i realiteten ikke ubenyttede midler pr 31.12.2022 og kan med det ikke omfattes av ny rutine for inndragning av ubenyttede midler.

Ordringene støtte verdensarvområda og utvalgte kulturlandskap og midler til konflikforebyggende tiltak jordbruk/reindrift kan ikke omfattes av ny rutine for inndragning av ubenyttede midler ved årets slutt på grunn av at de er samfinansiert.

3.3 Utbetalte tilskudd fra fondet i 2022

Tall i mill. kroner		Til disposisjon 2022	Innvilget i 2022	Utbetalt i 2022
Bedriftsretta midlar til investering og utvikling	IN	963,518	867,198	587,771
Nasjonale tilretteleggingsmidlar	Ldir	7,925	7,387	7,299
Inn på tunet-løftet del 2	Ldir	1,516	0,200	0,175
Regionale tilretteleggingsmidlar	FK	43,000	43,000	43,000
Områderetta innsats	LMD	0,000	-	
<i>Berekraftig matproduksjon i nord</i>	LMD			
<i>Arktisk landbruk</i>	LMD	5,868	5,868	3,688
<i>Fjellandbruket</i>	LMD	5,081	3,787	3,164
Rekruttering og kompetanse i landbruket		0,000	-	
<i>Nasjonalt rekrutteringsprosjekt</i>	LMD	0,000	-	-
<i>Regionale kompetansenettverk for lokalmat</i>	FK	12,700	12,700	12,700
<i>Regionale tilskott til rekruttering og kompetanseheving</i>	FK	12,000	12,000	12,000
<i>Nasjonal modell for vaksenagronom</i>	FK	17,000	17,000	17,000
<i>Mentorordning</i>	LMD/NRL	3,000	3,000	3,318
Forskning og utvikling	Ldir	83,277	81,173	83,345
PRESIS- Presisjonsjordbruk i praksis	LMD	4,680	4,102	3,320
Stiftinga Norsk Mat	Matmerk	57,000	57,000	57,000
Utviklingsprogrammet	IN	93,557	64,870	80,597
Bondens marked og Norsk Gardsost	LMD			
Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	IN	121,822		
Skogbruk	Ldir	280,702	268,352	229,899
Oppfølging av handlingsplan mot villsvin	LMD	2,000	2,000	2,000
Midlar til konfliktforeb. tiltak jordbruk/reindrift	Ldir	14,068	4,345	3,042
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	Ldir	188,212	180,687	127,451
Drenering	Ldir	186,403	91,436	52,331
Tilskott til tiltak i beiteområde	SF	33,296	31,379	20,870
Handlingsplan for plantevernmidlar	Ldir	12,388	12,048	7,241
Klima- og miljøprogram	Ldir	33,681	30,915	24,568
Klimasmart landbruk	Ldir	7,513	7,500	8,386
Biogass	Ldir	13,059	10,453	10,453
Støtte verdsarvområda og utvalde kulturlandskap	Ldir	61,735	60,854	44,773
Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk	Ldir/SF	33,349	30,963	29,684
Administrasjonskostnader	Ldir	4,080	4,080	4,080
Utsiktsrydding	Ldir	7,101	0,055	2,400
Investeringsstøtte i landbruket	IN	1,619	-	3,741
KIL	Ldir	0,317	0,288	0,506
Sum		2 311,467	2 035,129	1 591,998

Sum utbetalt 2022 er i denne tabellen 1591,998 mill. kroner (utbetalt på ordninger), mens den i tabell under pkt. 2.5 og 5.1 er 1635,823 mill. kroner (årsregnskapet). Differansen gjelder i hovedsak skogsbilveier hvor det er utbetalt 39,99 mill. kroner og tilskudd til skog, klima og energitiltak hvor det er utbetalt 2,4 mill. kroner via LUF i 2022. Skogsbilveier er dekket over kapittel 1149.71 og tilskudd til skog, klima og energitiltak er dekket over kapittel 1149.73, midlene er tildelt Landbruksdirektoratet og overført til LUF (note 1 pkt. 6.3 i årsregnskapet).

Forskning og utvikling er inkludert CO₂ komp midlene.

3.4 Bedriftsretta midler til investering og utvikling

Tall i mill. kroner		Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme
		31.12.21	2022	01.01.22	2022	2022	2022	31.12.22	2023	2023
Bedriftsretta midler til investering og utvikling	IN	786,049	834,800	852,641	819,793	66,177	543,071	996,594	1 082,300	1 181,325
Administrasjonskostnader (inkl. KEU)	IN	-	44,700	44,700	44,700		44,700	-	63,200	63,200
Avsetning til tapsfond	IN				2,705				5,000	5,000
Sum		786,049	879,500	897,341	867,198	66,177	587,771	996,594	1 150,500	1 249,525

Tall i mill. kroner		Prog.	Prog.	Prog.	Prog.	Prog.
		utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt
		2023	2024	2025	2026	2027
Bedriftsretta midler til investering og utvikling	IN	800,000	950,000	950,000	950,000	950,000
Administrasjonskostnader (inkl. KEU)	IN	64,500	65,000	65,000	65,000	65,000
Avsetning til tapsfond	IN	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000
Sum		869,500	1 020,000	1 020,000	1 020,000	1 020,000

Bedriftsretta midler til investering og utvikling forvaltes av Innovasjon Norge. IN avlegger egen rapport til LMD på sine ordninger.

Rentestøtte

Tall i mill. kroner	Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme
		31.12.21	2022	01.01.22	2022	2022	31.12.22	2023	2023
Låneramme		-	-	-	-	-	-	-	-
Rentestøttebeløp	IN	81,488				14,576	150,028		
Sum rentestøtte		81,488	-	-	-	14,576	150,028	-	-

Tall i mill. kroner	Prog.	Prog.	Prog.	Prog.	Prog.	
	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	
	2023	2024	2025	2026	2027	
Låneramme						
Rentestøttebeløp	IN	39,956	32,413	25,510	19,221	13,724
Sum rentestøtte		39,956	32,413	25,510	19,221	13,724

Siden ordningen er avviklet bevilges det kun midler til å dekke utbetaling av resterende ansvar. Tilsagn om rentestøtte genererer utbetalinger over 15 år. Ettersom siste tilsagn om rentestøtte ble gitt i 2015, kan det ventes utbetalinger av rentestøtte t.o.m. ut 2030.

Størrelsen på fremtidige utbetalinger er avhengig av renteutviklingen og det totale ansvaret for ordningen kan derfor ikke beregnes eksakt. Ved beregning av ansvar for rentestøtte har Innovasjon Norge lagt til grunn renten for kommende år for alle tilsagn som ligger i systemet per 31.12. Når renten øker beregnes det et økende ansvar, og når renten reduseres beregnes det et redusert ansvar.

3.5 Inn på tunet-løftet 2

Tall i mill. kroner	Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme
	31.12.21	2022	01.01.22	2022	2022	2022	31.12.22	2023	2023
Inn på tunet del. 2 Ldir	6,992	3,000	1,516	0,200	-	0,175	7,017		1,316
Sum	6,992	3,000	1,516	0,200	-	0,175	7,017	-	1,316

Tall i mill. kroner	Prog. utbetalt	Prog. utbetalt	Prog. utbetalt	Prog. utbetalt	Prog. utbetalt
	2023	2024	2025	2026	2027
Inn på tunet del. 2 Ldir	8,332				
Sum	8,332	-	-	-	-

Kommentar regnskap 2022

Pilotprosjektene i Inn på tunet-løftet 2 avsluttet prosjektene og leverte sluttrapportering 15. desember 2022. På grunn av interne frister i direktoratet for utbetalinger var det ikke mulig å gjennomføre sluttutbetalinger før nyttår. Budsjettet til prosjektene er benyttet i henhold til budsjettplan.

Landbruksdirektoratet inngikk i 2021 en avtale med Agenda Kaupang om utarbeiding av veiledningsmateriell for kjøp av inn på tunet-tjenester. Dette arbeidet skal avsluttes 31.01.2023. I løpet av 2022 er det utbetalt 175 000 kroner til Agenda Kaupang.

Det er i 2022 inngått en avtale med stiftelsen Aldring og helse om oppdatering av den Nasjonale håndboka på demensområdet. Kostnaden for dette er 200 000 kroner.

Inn på tunet-løftet (IPT-løftet) skal utvikle og formidle kunnskap om hvordan IPT-tjenester kan bidra til å oppfylle nasjonale, regionale og kommunale mål for velferdstjenester og integrering. Det skal øke kompetansen om og redusere mulige barrierer ved kjøp av IPT-tjenester for å sikre kontinuitet og videre vekst i tilbudene.

Det er gjennomført fire pilotprosjekter som har kartlagt hvilke utfordringer kjøpere av IPT-tjenester møter ved oppstart, hvilke kriterier som legges til grunn ved valg av leverandør og hvilke løsninger som blir valgt. De gjorde også vurderinger av kostnader og kvalitet ved bruk av IPT-tjenester sammenlignet med tilsvarende tilbud.

Kunnskapen fra disse pilotene skal bli delt med eksisterende og potensielle kjøpere og tilbydere av IPT-tjenester gjennom følgende tiltak;

- Utarbeiding av digitalt veiledningsmateriell for kjøp av IPT-tjenester, basert på erfaringer og ny kunnskap fra pilotene. Her skal også krav og forventninger kjøperne setter til IPT-næringa for å kunne gjøre bruk av IPT identifiseres. Agenda Kaupang bistår direktoratet i dette arbeidet.
- Erfaringer og suksesshistorier fra kjøperne i pilotene skal aktivt deles på ulike arenaer.
- Det skal arrangeres en konferanse der resultatene fra IPT-løftet presenteres.

Styringsgruppa for prosjektet som består av representanter fra avtalepartene, har hatt tre møter i 2022, samt dialog per e-post. Inn på tunet-løftet 2 avsluttes 1. halvår 2023.

Kommentar prognose 2023

Pilotprosjektene vil motta sin sluttutbetaling, totalt utgjør dette 6 586 846 kroner.

Agenda Kaupang vil motta sin sluttutbetaling, totalt 229 687 kroner.

Stiftelsen Aldring og Helse vil motta utbetaling for oppdatering av Nasjonal Håndbok for demens på 200 000 kroner.

Det vil i 2023 bli inngått en avtale med Statsforvalteren i Nordland om oppdatering av Nasjonal håndbok for skole. Her vil utbetalingen være 200 000 kroner.

Øvrig budsjett på 1,116 mill. kroner vil bli benyttet til utvikling av nettsider og digital veileder, gjennomføring av en sluttkonferanse og tiltak som synliggjør erfaringer og suksesshistorier fra innkjøpere i pilotprosjektene. Det er per nå ingen kostnadsestimat klare for gjenstående aktiviteter, men vil oppdatere via økonomirapporteringene gjennom 2023 samt holde styringsgruppa orientert.

3.6 Områderettet innsats

Tall i mill. kroner	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.	Disponibel
		-ramme	innvilg. -ramme	2022	2022	2022	31.12.22	-ramme	innvilg. -ramme
		31.12.21	01.01.22	2022	2022	2022	31.12.22	2023	2023
Bærekraftig matproduksjon i nord									
Fjellandbruket	SF	0,182	-	4,931	3,787	0,150	0,060	0,122	17,000
Fjellandbruket II	SF	6,427	4,000	4,126	5,868	1,742	3,104	6,960	3,000
Arktisk Landbruk II	SF	9,569	4,000	4,126	5,868	1,742	3,688	10,007	-0,000
Sum		16,178	8,000	9,057	9,655	1,892	6,853	17,088	20,000

Tall i mill. kroner	Prog. utbetalt	Prog. utbetalt	Prog. utbetalt	Prog. utbetalt	Prog. utbetalt
		2023	2024	2025	2026
Bærekraftig matproduksjon i nord		17,000	17,000	17,000	
Fjellandbruket	SF	0,122			
Fjellandbruket II	SF	3,500	3,000	3,000	3,000
Arktisk Landbruk II	SF	5,000	4,000	1,007	
Sum		25,622	24,000	21,007	3,000

Kommentar regnskap 2022

Områderettet innsats omfatter i 2022 en bevilgning på 8,0 mill. kroner, herunder 3,75 mill. kroner til prosjektet Arktisk landbruk og 3,75 mill. kroner til prosjektet Fjellandbruket. Oxford Research evaluerte i 2022 de områderettede satsingene på oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet. Av bevilgningen ble 0,5 mill. kroner brukt til den eksterne evalueringen. I saksbehandlingen benyttes Agros, og tilskudd gitt av statsforvalteren blir utbetalt av Landbruksdirektoratet. Det er LMD som er ordningsansvarlig for disse midlene.

Bærekraftig matproduksjon og verdiskaping i nord

I jordbruksoppjøret 2022 ble det avsatt 17 mill. kroner for 2023 til en satsing på bærekraftig matproduksjon og verdiskaping i nord. Satsingen forvaltes av Troms og Finnmark fylkeskommune i samarbeid med Nordland fylkeskommune og regionalt partnerskap for landbruk i landsdelen. Målet for satsingen er å styrke sårbare produsentmiljøer i Finnmark, Troms og Nordland, motvirke bruksnedgang, øke arealbruken og heve kompetansen til landbruksnæringen og verdikjeden for mat, samt å utnytte regionale fortrinn og muligheter innen arktisk landbruk. 5 mill. kroner av satsingen er avsatt til forskning og øvrig kunnskapsutvikling i regi av NIBIO. Satsingen skal evalueres etter 3 år.

En arbeidsgruppe bestående av representanter fra faglagene, Troms og Finnmark fylkeskommune, Nordland fylkeskommune og Sametinget har utformet og rigget et opplegg for satsingen. Det regionale partnerskapet har på bakgrunn av dette anbefalt 4 ulike arbeidspakker/tema i satsingen. Disse omfatter tema knyttet til 1) omlegging fra båsfløs til løsdriftsfløs, 2) økonomi og lønnsomhet, 3) økt bruk av utmarksbeite i nord og 4) øke totalberedskapen gjennom økt matproduksjon. En forskrift for satsingen har vært på høring med frist 17. februar 2023, og ventes fastsatt i løpet av våren 2023.

Arktisk landbruk

Midlene omfatter Nordland, Troms og Finnmark og skal bidra til utvikling og økt utnyttning av arktisk kvalitet som konkurransefortrinn for landbruket i nordområdene. Statsforvalteren i Troms og Finnmark har et koordinerende ansvar for forvaltning av midlene opp mot øvrige statsforvaltere, fylkeskommuner, næringsorganisasjoner og ev. andre aktører i de aktuelle områdene.

Prioriteringene for 2022 var utvikling av potet-, grønt- og bærnæringen, bedre utnyttelse av beite- og grovfôrressursene, aktivitet som kan bidra til å synliggjøre betydningen av å produsere mat i landsdelen, aktiviteter som kan bidra til klimatilpasning eller utslippsreduksjoner og mobilisering for å få frem nye produsenter og nye produkter med basis i det arktiske landbruket. Det ble bevilget 5,868 mill. kroner i tilskudd til 13 prosjekter i 2022. Satsingen har i perioden 2018 – 2022 bidratt til finansiering av 46 ulike prosjekter som til sammen har bidratt på ulike måter til å styrke det arktiske landbruket.

Satsingen Arktisk landbruk blir fra 2023 avløst av en forsterket satsing på Bærekraftig matproduksjon og verdiskaping i nord. Troms og Finnmark fylkeskommune har et koordinerende ansvar for forvaltning av satsingen.

Fjellandbruket

Midlene omfatter fjellandbruket i Trøndelag, Innlandet, Vestfold og Telemark og Oslo og Viken, og skal bidra til å styrke grunnlaget for bærekraftig verdiskaping i fjellområdene innenfor tradisjonelt landbruk og bygdenæringer. Statsforvalteren i Trøndelag har et koordinerende ansvar for forvaltning av midlene opp mot øvrige statsforvaltere, fylkeskommuner, næringsorganisasjoner og ev. andre aktører i de aktuelle områdene.

Innretning på og prioritering av midlene er tilpasset regionale behov og nedfelt i regionale næringsprogram i de fire fylkene. Midlene er gjort kjent gjennom statsforvalterens hjemmesider for tilskuddsutlysning med nyhetsvarsel, samt at det sendes ut spesiell informasjon til kommuner og andre aktører (NLR, NIBIO m.fl.). Det legges ellers til grunn at prosjektene skal bidra til positiv utvikling for et bærekraftig fjellandbruk og møte utfordringene på en god og framtidsrettet måte. I tillegg vektlegges å støtte prosjekter der kommunene er prosjekteier og som er utviklet i samarbeid med faglag og andre. Hovedvekten av prosjektene er flerårige, og i perioden 2019–2022 er det innvilget støtte til totalt 99 prosjekter, derav 29 prosjekter i 2022.

Prognose 2023-2027

Bærekraftig verdiskaping i nord, prognoseres til 17 mill. kroner for 2024 og 2025. Prognoseres ikke i 2026 og 2027 da satsingen skal evalueres etter 3 år.

3.7 Nasjonale og regionale tilretteleggingsmidler

Tall i mill. kroner		Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme
		31.12.21	2022	01.01.22	2022	2022	2022	31.12.22	2023	2023
Nasjonale tilretteleggingsmidler	Ldir	14,912	6,000	7,215	7,387	0,710	7,299	14,290	16,000	16,538
Regionale tilretteleggingsmidler	FK	-	43,000	43,000	43,000		43,000	-	40,000	40,000
Sum		14,912	49,000	50,215	50,387	0,710	50,299	14,290	56,000	56,538

Tall i mill. kroner		Prog.	Prog.	Prog.	Prog.	Prog.
		utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt
		2023	2024	2025	2026	2027
Nasjonale tilretteleggingsmidler	Ldir	7,393	13,195	21,857	28,559	28,559
Regionale tilretteleggingsmidler	FK	40,000	40,000	40,000	40,000	40,000
Sum		47,393	53,195	61,857	68,559	68,559

Kommentar regnskap 2022

Tilskuddsmidlene til de regionale tilretteleggingsmidlene blir overført til fylkeskommunene sin bankkonto, innvilget beløp for disse tilskuddsmidlene viser derfor overført beløp og ikke hva som er innvilget av fylkeskommunene.

Nasjonale tilretteleggingsmidler (NT)

Formålet med midlene er å bidra til å styrke verdiskapingen i landbruket gjennom tilretteleggende tiltak som bidrar til fellesskapsløsninger innen næringsutvikling og kompetanseheving av

nasjonal nytteverdi. Med tilretteleggingstiltak menes ulike former for utviklingsrettede tiltak som har som formål å mobilisere til økt verdiskaping i landbruket. Tiltakene vil variere innenfor de to tilskuddsområdene for ordningen (næringsutvikling og kompetanseheving), og omfatte alt fra prosjekter og utredninger til utvikling av kurs m.m. NT-ordningen har generelt et bredt formål og støtter prosjekter som vil kunne være aktuelle for alle de fire landbrukspolitiske målene.

Høsten 2021 ble det lyst ut om lag 7,2 mill. kroner til prosjekter med oppstart i 2022. Rammen bestod av gjenstående 2021-midler i tillegg til avsetningen for 2022 på 6 mill. kroner. I denne runden kom det inn 24 søknader med et samlet ressursbehov på ca. 22,7 mill. kroner innen søknadsfristen 27. oktober. 7 søknader ble innvilget for ca. 5,3 mill. kroner.

Utbetalinger i 2022 stemte overens med prognose for 2022. Prognosen var på 7,379 mill. kroner, og selve utbetalingene ble på 7,386 mill. kroner.

Prognosene for utbetaling av NT-midler for 2023 og 2024 er basert på prosjekter som har frist for å gjennomføre og rapportere i hhv. 2023 og 2024. Det er tatt hensyn til utbetalinger som allerede er gjort for disse prosjektene. Det kan ikke utelukkes at noen av prosjektene som rapporteres i 2024 vil kunne be om delutbetaling av tilskudd i 2023 og derfor vil det kunne være avvik i prognosene for utbetaling. Det kan også tenkes at noen av prosjektene vil ha behov for utsettelse, og at tilskuddet derfor blir utbetalt senere enn dagens frist tilsier. Prognosene fremover er en god del høyere enn tidligere prognoser. Det er tatt utgangspunkt i at det som er utestående ansvar i dag vil bli utbetalt i løpet av en treårsperiode og at rammen fra jordbruksavtalen 2022 blir videreført. Merk at rammen som ble satt av til 2023 (16 mill. kroner) var betydelig større enn året før grunnet særskilte tematiske føringer, og det er usikkert om rammen vil videreføres på samme nivå i årets oppgjør.

Regionale tilretteleggingsmidler (RT)

Midlene skal legge til rette for regional næringsutvikling med mål om å styrke verdiskapingen i landbruket. Det kan gis tilskudd til tilretteleggingstiltak som bidrar til utvikling av konvensjonell eller økologisk drift i landbruket eller til utvikling av andre landbruksbaserte næringer innenfor fastsatte nasjonale og regionale rammer, strategier og prioriteringer.

Det regionale partnerskapet på landbruk prioriterer bruken av midlene ut fra regionale strategier og plandokumenter. Partnerskapet fastsetter også de regionale føringene for IBU-midlene fra Innovasjon Norge, dette bidrar til en god sammenheng mellom virkemiddelbruken hos fylkeskommunene og Innovasjon Norge.

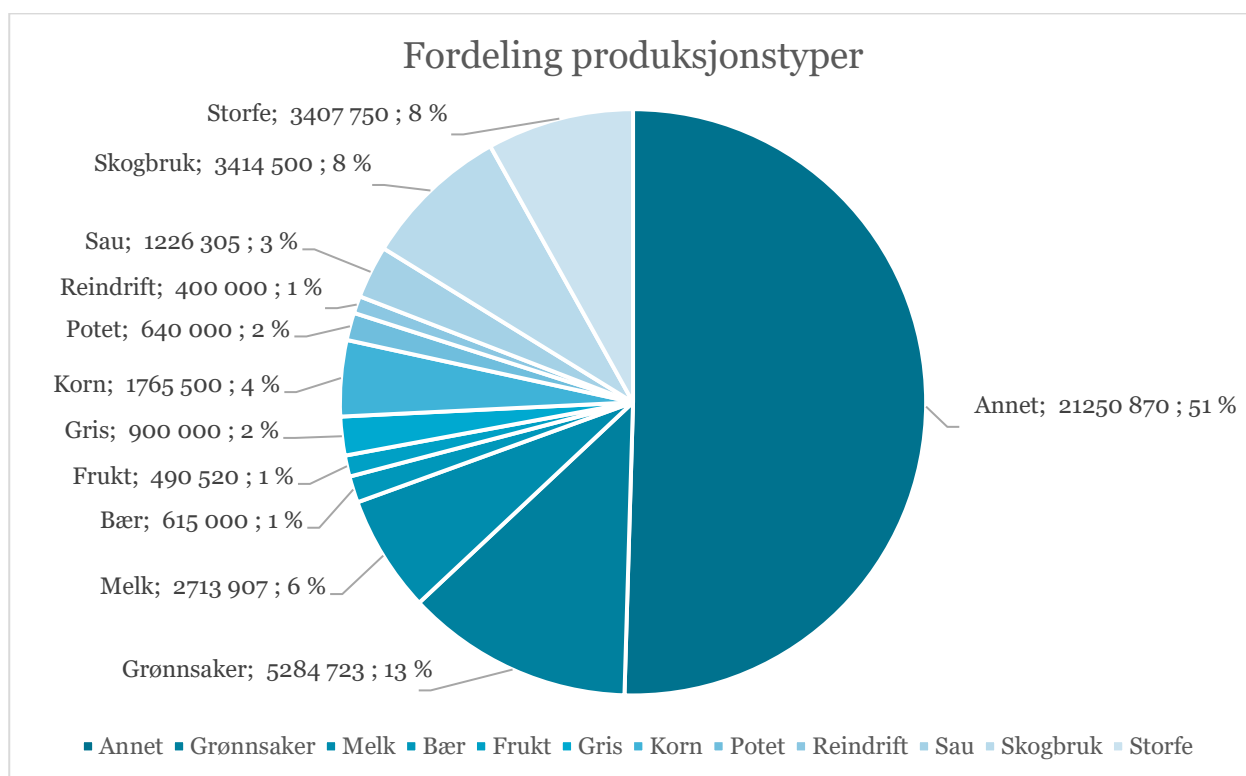
Totalt ble det innvilget 42,3 mill. kroner til 182 prosjekter i 2022. Det er stor variasjon i type prosjekter som mottar støtte, og regionale forskjeller med bakgrunn i ulike strategi- og plandokumenter. Det rapporteres at midlene er utløsende for gjennomføring av mange prosjekter og måloppnåelsen for gjennomførte prosjekter er god.

Oversikt over regional bevilgning for 2022 og hvor mye midler som er innvilget til prosjekter i 2022:

Region	RT -midler	
	Bevilgning 2022	Innvilget 2022
Agder	2,600,000	2,779,580
Innlandet	6,600,000	5,961,250
Møre og Romsdal	3,200,000	3,261,920
Nordland	3,100,000	2,092,000
Rogaland	3,400,000	3,681,492
Troms og Finnmark	3,500,000	4,210,800
Trøndelag	6,700,000	7,280,000
Vestfold og Telemark	2,900,000	3,612,468
Vestland	6,000,000	4,019,200
Viken	5,000,000	5,448,500
Totalt	43,000,000	42,347,210

Enkelte fylker har innvilget mindre enn tildelt ramme. Landbruksdirektoratet og de aktuelle fylkeskommunene mener at dette må sees i lys av at ordningen fortsatt er ny og at det tar tid for søkerne å bli kjent med ordningen. Fylkeskommunene peker på at kvaliteten på søknadene blir bedre.

Oversikt over fordelingen av innvilgede midler mellom ulike produksjoner:

Når det gjelder posten for annet går rundt 7,2 mill. kroner til lokalmat, ulike klimatiltak har fått rundt 3 mill. kroner og det går også noe midler til reiseliv. Ellers er det flere tiltak for bondens psykiske helse og til et par tiltak under Inn på tunet. Den største tilskuddsmottakeren av RT-midler er Norsk landbruksrådgivning, med rundt 22 % av de innvilgede midlene. Eksempler på andre tilskuddsmottakere er faglagene, kommuner og ulike samvirker.

3.8 Rekruttering og kompetanse i landbruket

Tall i mill. kroner		Ansvar		Innvilg. Disponibel		Innvilget		Inndratt		Utbetalt		Ansvar		Innvilg. Disponibel	
		31.12.21	2022	innvilg.-ramme	innvilg.-ramme	2022	2022	2022	2022	31.12.22	2023	innvilg.-ramme	innvilg.-ramme	2023	2023
Regionale tilskudd til rekruttering og kompetanseheving															
KIL	Ldir	1,684		-0,468	0,288	0,785	0,506	0,682							
Mentorordning i landbruket	LMD/NLR	3,689	3,000	3,000	3,000		3,318	3,371	4,000	4,000					
Nasjonalt kompetansenettverk for lokalmat	FK	-	12,700	12,700	12,700		12,700	-	14,700	14,700					
Nasjonalt rekrutteringsprosjekt	LMD	-	-	-	-		-	-	-	-					
Sum		5,373	44,700	44,232	44,988	0,785	45,524	4,053	49,700	49,729					

Tall i mill. kroner		Prog.				
		2023	2024	2025	2026	2027
Regionale tilskudd til rekruttering og kompetanseheving						
KIL	Ldir		0,500			
Mentorordning i landbruket	LMD/NLR	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000
Nasjonalt kompetansenettverk for lokalmat	FK	14,700	14,700	14,700	14,700	14,700
Nasjonalt rekrutteringsprosjekt	LMD					
Sum		49,700	50,200	49,700	49,700	49,700

Kommentar regnskap 2022:

Regnskapet for 2022 viser at det er gjort en innvilgning på KIL-ordningen på om lag 288 000 kroner i 2022. Dette gjelder en søknad som ble innvilget i 2018, men som ved en teknisk feil ble automatisk avsluttet i Agros før sluttrapport og utbetalingsanmodning ble behandlet av direktoratet. Søknad måtte da innvilges på nytt for å kunne betale ut tilskuddet.

Etter føringer fra Landbruks- og matdepartementet ble gjenstående KIL-midler i 2022 på om lag 1,1 mill. kroner trukket tilbake fra ordningen og overført til den sentrale LUF-rammen i 2022. Per i dag står det 29 000 kroner som disponibel innvilgningsramme på KIL-ordningen. Dette stammer fra inndratte midler i løpet av 2022, som er følge av avsluttede prosjekter som har hatt et mindreforbruk sammenlignet med innvilget tilskudd.

Tilskuddsmidlene til regionale kompetansenettverk for lokalmat og regionale tilskudd til rekruttering og kompetanse blir overført til fylkeskommunene sin bankkonto, innvilget beløp for disse tilskuddsmidlene viser derfor overført beløp og ikke hva som er innvilget.

Regionale tilskudd til rekruttering og kompetanse (RK)

Tilskuddet skal bidra til rekruttering og kompetanseheving av næringsutøvere som kan ivareta og styrke verdiskapingen i landbruket regionalt. Målgruppen er etablerte og mulige næringsutøvere. Fylkeskommunene skal legge til rette for et godt og fleksibelt opplærings- og utdanningssystem. Prioriterte områder for ordningen er støtte til etterutdanning og tiltak som retter seg mot rekruttering, likestilling og omdømmebygging. Tiltak som bidrar til å styrke rekruttering og landbruksutdanning og etterutdanning for næringsutøvere i landbruket skal prioriteres.

Også for denne ordningen baseres tildelingen av midler seg på regionale strategier og planer, samt prioriteringer gjort i partnerskapene for landbruk. Midlene er et viktig bidrag til kunnskapsbygging regionalt, og for rekrutteringen til grønne fag. Fylkeskommunene opplever at midlene er utløsende for flere regionale tiltak. Også i 2022 preget covid-19 mulighetene for full måloppnåelse innenfor denne ordningen.

Totalt er det innvilget midler til gjennomføring av 109 RK-prosjekter, med en innvilget ramme på 11,58 mill. kroner. Av disse er det to som er merket som likestillingsprosjekter. Det blir rapportert at flere kurs har dette elementet i seg, men det er ikke hovedfokus. Ellers fordeler midlene seg jevnt innenfor ulike produksjoner og fagfelt. Også på denne ordningen er Norsk landbruksrådgiving en stor prosjektsøker, ellers er det mange ungdoms- og videregående skoler som mottar midler på denne ordningen. Disse tiltakene dreier seg i stor grad om rekruttering.

Kompetanseutvikling i landbruket (KIL)

Ordningen «Midler til kompetanseutvikling i landbruket (KIL)» ble lagt inn i Nasjonale tilretteleggingsmidler når denne ble opprettet i jordbruksoppgjøret 2019. Det gjøres derfor ingen nye innvilgninger på denne ordningen, som fases ut i søknads- og saksbehandlingssystemet sammen med siste gjenstående prosjekt.

Det er kun ett gjenstående aktivt KIL-prosjekt per i dag, med frist for å sluttrapportere innen utgangen av desember 2023. Prosjektet har fått innvilget et tilskudd på 500 000 kroner som forventes utbetalt i 1. kvartal 2024. Dette danner grunnlaget for prognosene for utbetaling i 2023-2027.

Mentorordningen i landbruket

Norsk Landbruksrådgiving har siden 2017 hatt ansvar for et forsøk med en lavterskelmentorordning i landbruket, i samarbeid med faglagene regionalt og Innovasjon Norge. Fra 2020 har ordningen vært en nasjonal ordning. Målet med ordningen er å bistå unge produsenter under 35 år, eller nye produsenter innenfor landbruket eller landbruksbaserte næringer, med kompetanseheving gjennom personlig veiledning i en oppstarts- eller utviklingsfase.

I 2022 ble det bevilget 3 mill. kroner til ordningen. NLR har frist for å oversende skriftlig rapport til Landbruks- og matdepartementet og faglagene i jordbruket på ordningen for 2022 innen 10. mars 2023.

Voksenagronomen – herunder «voksengartneren» og digitaliseringsprosjektet

I jordbruksoppgjøret 2021 ble det satt av 17 mill. kroner til nasjonal modell for voksenagronomen for 2022 (Prop. 200 S (2020 - 2021)). Av disse ble 0,3 mill. kroner satt av til drift av felles pedagogiske og digitale løsninger for hele landet (digitaliseringsprosjektet).

For skoleåret 2022/2023 ble det gitt tilskudd til 9 fylkeskommuner fordelt på 20 skoler som gjennomfører nett- og samlingsbasert opplæring for til sammen over 500 deltagere, herunder om lag 65 deltagere som får opplæring i gartnerfaget («voksengartneren»). Antall deltagere har økt jevnt siden etableringen av ordningen i 2018, og flere fylkeskommuner rapporterer om langt flere søkere enn de kan ta inn.

For 2022/2023 ble det bevilget 0,3 mill. kroner til videre drift av det som ble utviklet i prosjektet «Pedagogisk bruk av digitale læringsressurser i voksenagronomutdanningen» der Innlandet fylkeskommune var prosjekteier. Faglærerne på alle de 20 skolene har deltatt på kompetanseprogrammet, som ble avsluttet 2021/2022, og det er utviklet felles læringsressurser til bruk i flere av fagene. Driftsmidlene brukes til videre utvikling og drift av nettverk og erfaringsutveksling på tvers av skoler og fylkeskommuner.

Regionale kompetansenettverk for lokalmat

Målgruppen for ordningen er små matbedrifter med inntil 10 ansatte. Dette kan være primærprodusenter eller næringsmiddelbedrifter med mål om å utvikle, foredle og selge kvalitetsprodukter basert på lokale råvarer. I tillegg kan reiselivsaktører som har utviklingsprosjekter i samarbeid med lokalmatprodusenter også omfattes av ordningen.

Kompetansenettverkene sitt oppdrag er økt verdiskaping gjennom utvikling og formidling av matfaglige kompetansetiltak. Kompetansetiltakene skal gi vekstkraftige produsenter som foredler mat med kvalitet, og mat som er trygg. Aktiviteten fordeler seg hovedsakelig på besøksordningen og gjennomføring av ulike kurs. De fem kompetansenettverkene samarbeider om å tilby kurs og besøksordning for best mulig og svare på behovene i næringa. Det er en trend at flere kurs og flere møter innen besøksordningen gjennomføres digitalt. Det er etablert flere nye foretak, og det har vært noen generasjonsskifter. Det er mye aktivitet på kjøtt- og melkeforedling og innenfor frukt og bær. Totalt har 174 foretak vært involvert i besøksordningen, og det har vært planlagt og gjennomført 43 ulike kurs.

3.9 Forskningsmidler over jordbruksavtalen

Tall i mill. kroner		Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme
		31.12.21	2022	01.01.22	2022	2022	2022	31.12.22	2023	2023
<u>Forskningsmidler over jordbruksavtalen</u>										
Prosjekter forvaltet av Av	Ldir	8,873	74,619	79,343	78,792	1,501	80,436	5,729	75,245	77,348
Administrasjonskostnader	Ldir		2,381	2,381	2,381	0,052	2,329		1,755	1,755
Sum		8,873	77,000	81,724	81,173	1,553	82,765	5,729	77,000	79,103

Tall i mill. kroner		Prog. utbetalt	Prog. utbetalt	Prog. utbetalt	Prog. utbetalt	Prog. utbetalt
		2023	2024	2025	2026	2027
<u>Forskningsmidler over jordbruksavtalen</u>						
Prosjekter forvaltet av Av	Ldir	78,199	75,160	75,100	75,100	75,000
Administrasjonskostnader	Ldir	1,755	1,808	1,862	1,918	1,975
Sum		79,954	76,968	76,962	77,018	76,975

Kommentar regnskap 2022

Ansvarer ved årsslutt 2022 er redusert sammenliknet med årsslutt 2021. Dette skyldes hovedsakelig at prosjekter som har vært forsinket har kommet til utbetaling i 2022.

I administrasjonskostnader for 2022 ligger både honorar til Forskningsrådet og kostnader til ekstern evaluering av ordningen. Rammetilskudd er tilskudd til planteforedlingsforskning i regi av Graminor AS, Forskningsrådets program Miljøforsk og tilskudd til stiftelsen Norsk-Svensk hesteforskning.

I tillegg til de inndratte midlene fra utredninger og forprosjekter på 1,553 mill. kroner ble det i 2022 tilbakeført 1,232 mill. kroner ubrukte midler fra avsluttede prosjekter fra Forskningsrådet. Disse midlene ble overført til disponibel ramme for 2023 og er brukt til å innvilge prosjekter med oppstart i 2023.

Kommentar prognose 2023

Det ble avsatt 77 mill. kroner til forskning i 2023 over jordbruksoppkjøret i 2022. I juni og desember 2022 ble nye samarbeids- og innovasjonsprosjekter med oppstart i 2023 innvilget. Det er satt av 1 mill. kroner av 2023-rammen som kan lyses ut til eventuelle utredningsbehov til jordbruksoppkjøret 2024. I tillegg er det satt av 3 mill. kroner til et samarbeidsprosjekt innenfor klima, jordhelse og agronomi som oppfølging av prioriterte forprosjekter etter jordbruksoppkjøret 2021. Samarbeidsprosjektet vil ha oppstart i 2023.

Resterende disponible midler fra 2023 er bundet opp i innvilgede prosjekter med oppstart i 2023, som nevnt i kommentar for regnskapet for 2022, eller satt av til eventuelle søknader om utenlandsopphold for stipendiater i pågående prosjekter. I prognosen for utbetalinger i 2023 er gjenstående ansvar for tidligere innvilgede prosjekter inkludert.

Kommentar prognose 2024–2027

Prognosen for utbetalinger kommende år baserer seg på lik bevilgning som i 2023 på 77 mill. kroner. Administrasjonskostnadene forventes å øke med 3 prosent per år. Det betales ut om lag 98 prosent av innvilget beløp til prosjekter hvert år, inkludert administrasjonskostnader. Det er derfor lagt til grunn at det betales ut 98 prosent av bevilget ramme på 77 mill. kroner, da styret for disse forskningsmidlene har som ambisjon å innvilge prosjekter for hele rammen. I tillegg er det lagt på et antatt ansvar per 31.12 året før. Prognosen for utbetaling i årene fremover er dermed svært tett opp til ramma for innvilgninger. I realiteten vil ansvaret ved årsslutt gjøre at dette svinger fra år til år.

Tabellen nedenfor viser allerede vedtatte innvilgninger i prosjekter og rammetilskudd fra 2023. Bevilgningene er gjort med forbehold om fremtidige budsjettvedtak i Stortingets om forskningsmidler over jordbruksavtalen. Forskningsprosjekter har en prosjektperiode på 3-5 år, og innvilgede prosjekter binder derfor opp midler frem til 2027. Forprosjekter og utredninger har en prosjektperiode på 1-2 år. JA-styret forventer å få inn nye søknader om nye perioder med rammetilskudd for Graminor og Miljøforsk i 2023. En ny periode med rammetilskuddet til stiftelsen Norsk-Svensk hesteforskning ble vedtatt i 2021, og varer ut 2025.

	2023	2024	2025	2026	2027
Vedtatt ansvar i pågående prosjekter	72,4	39,9	18,4	5,3	0,2
<i>Derav forskningsprosjekter</i>	59,7	35,7	15,6	5,3	0,2
<i>Derav utredninger og forprosjekter</i>	4,2	1,7	0,3	0,0	0,0
<i>Derav rammetilskudd</i>	8,5	2,5	2,5	0,0	0,0

3.10 CO2- kompensasjonsmidler

I jordbruksoppgjøret i 2017 ble det enighet om at 22 mill. kroner skulle settes av som CO2-kompensasjonsmidler i 2018. Disse ble fordelt med 15,5 mill. kroner til GENO sitt prosjekt «Avl for mer klimavennlig storfe» og 6,5 mill. kroner til syv utredninger som skal øke kunnskapen om hvordan jordbruket kan bidra til reduserte klimautslipp. Alle disse prosjektene er nå ferdigstilt.

Tall i mill. kroner	Ansvar	Innvilg. Disponibel	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg. Disponibel	Prog.	Prog.
	31.12.21	2022	01.01.22	2022	2022	31.12.22	2023	2023	2024
CO2 komp midler 2017	Ldir 0,580	-	0,036	-	-	0,580	-	0,036	-
Sum	0,580	-	0,036	-	-	0,580	-	0,036	-

Kommentar regnskap 2022

I 2022 ble siste prosjekt ferdigstilt. Alle prosjektene som ble innvilget under denne ordningen er nå avsluttet og resterende disponibel ramme er ubrukte midler som kan overføres tilbake til LUF.

3.11 PRESIS – presisjonsjordbruk i praksis

Tall i mill. kroner		Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme
		31.12.21	2022	01.01.22	2022	2022	2022	31.12.22	2023	2023
Presisjonsjordbruk i praksis	LMD	3,320	4,000	4,680	4,102	-	3,320	4,102	4,000	4,578
Sum		3,320	4,000	4,680	4,102	-	3,320	4,102	4,000	4,578

Tall i mill. kroner		Prog.	Prog.	Prog.	Prog.	Prog.
		utbetalt 2023	utbetalt 2024	utbetalt 2025	utbetalt 2026	utbetalt 2027
Presisjonsjordbruk i praksis	LMD	4,000	4,000			
Sum		4,000	4,000	-	-	-

I jordbruksoppgjøret 2019 ble det satt av 4 mill. kroner per år i fem år til prosjektet PRESIS i regi av NIBIO v/Senter for presisjonsjordbruk, i samarbeid med Norges Bondelag, Norsk bonde- og småbrukarlag og Norsk Landbruksrådgiving. Prosjektet ble startet opp i januar 2020 og har som hovedmål å gjøre det enklere for norske bønder å ta i bruk ny teknologi for et mer ressurseffektivt og bærekraftig landbruk. Prosjektet skal utvikle et helhetlig system som skal sørge for at norske bønder kan få tilgang til brukervennlige, teknologiske tjenester innen presisjonsjordbruk, testet og tilpasset norske forhold. En viktig del av prosjektet er å skreddersy brukerstøtte og rådgiving for de nye tjenestene som skal tilbys.

Landbruksdirektoratet er representert i arbeidsgruppa for prosjektet. Det gjennomføres årlige statusmøter i januar hvor det blir redegjort for arbeidet i foregående år og planer for kommende år. Prosjektet avgir årlig rapport til Landbruksdirektoratet. I tillegg avholdes årlig orienteringsmøte for Landbruks- og matdepartementet. På overordnet plan er prosjektet i rute. En ny målesesong er gjennomført, og det er innsamlet et stort antall kontrollmålinger. Grunnet bemanningsproblemer ble det noe forsinkelse i en av arbeidspakkene på starten av året. Nye ressurser var på plass i løpet av høsten, men det førte likevel til noe etterslep. Dette forventes innhentet i løpet av 2023.

Det er en egen arbeidspakke for formidling fra prosjektet, og det jobbes aktivt med formidling overfor ulike målgrupper, blant annet rådgivere og bønder. Det har blitt holdt foredrag på flere fagkonferanser og lignende. Gjennom året har prosjektet dessuten vært omtalt i en rekke artikler og reportasjer i dagspresse og fagtidsskrifter.

3.12 Stiftelsen Norsk Mat

Tall i mill. kroner		Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme
		31.12.21	2022	01.01.22	2022	2022	2022	31.12.22	2023	2023
Stiftelsen Norsk Mat	KSL	-	57,000	57,000	57,000	-	57,000	-	66,000	66,000
Sum		-	57,000	57,000	57,000	-	57,000	-	66,000	66,000

Tall i mill. kroner		Prog.	Prog.	Prog.	Prog.	Prog.
		utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt
		2023	2024	2025	2026	2027
Stiftelsen Norsk Mat	KSL	66,000	66,000	66,000	66,000	66,000
Sum		66,000	66,000	66,000	66,000	66,000

Kommentar regnskap 2022

Stiftelsen Norsk Mat skal bidra til å styrke konkurranseevnen til norsk matproduksjon og skape preferanser for norsk mat. Norsk Mat skal jobbe aktivt for å løfte frem kvaliteten i norskprodusert mat, og til å profilere norsk lokalmat- og drikke, norske mat- og drikkespesialiteter og mat og drikke der det brukes jordbruksråvarer.

For budsjettåret 2022 var bevilgningen over jordbruksavtalen 57 mill. kroner. Oppgavene knyttet til tilskudd er i all hovedsak arbeidet med KSL (kvalitetssystem i landbruket), kommunikasjon og markedsføring av Nyt Norge, Spesialitet og Beskyttede betegnelser, samt drift og utvikling av lokalmat.no, økologisk.no, godkjenning av Inn på tunet-gårder og nasjonal nettside for Inn på tunet, samt salgsmålinger for lokalmat og -drikke. I 2022 hadde Norsk Mat 16 årsverk, en reduksjon på 3,5 årsverk fra 2021 pga. budsjettkutt.

I den foreløpige rapporteringen fra stiftelsen fremkommer det det er gjennomført 5 300 KSL-revisjoner, 40 bedriftsrevisjoner Nyt Norge, 76 bedriftsrevisjoner Lokalmat, 32 bedriftsrevisjoner Spesialitet og 15 bedriftsrevisjoner frukt- og grøntpakkerier. Det er gitt 4,4 avvik i gjennomsnitt per revisjon, noe som er på samme nivå som for 2021.

Ved utgangen av 2022 er 4 800 produkter merket med Nyt Norge. Det er en brutto økning på 200 produkter fra 2021. Totalt er 32 norske betegnelser beskyttet. Det er mer enn de nordiske landene til sammen. 578 produkter er nå godkjent som Spesialitet.

Lokalmat.no har hatt en god utvikling og medio desember har 513 kvalitetssikrede bedrifter med til sammen 2081 produkter og 412 innkjøpere registrert seg i databasen. Totalt er det gjennomført 376 eksterne revisjoner med rapport, hvorav 94 i 2022. Evalueringen fra produsentene viser at de er fornøyde og at eksterne revisjon har høy nytteverdi for bedriften.

Den årlige målingen av lokalmatomsetning i dagligvarehandelen og storhusholdning har blitt gjennomført i samarbeid med Nielsen Norge, Reiler Consulting og Flesland samt flere aktører innen storhusholdning. Omsetningen var på totalt 11,5 mrd. kroner som er en økning på 2,2 pst. fra 2021. Omsetningen gikk ned med 4,9 pst. i dagligvarehandelen, mens omsetning av lokalmat økte med 12,5 pst. i storhusholdning.

Kommentar prognose 2023

Det antas at hele bevilgningen på 66 mill. kroner kommer til utbetaling i 2023.

Kommentar prognose 2024 - 2027

Forutsatt ingen endringer i bevilgningen til Stiftelsen Norsk mat, legges det til grunn at hele rammen kommer til utbetaling i 2024 – 2027.

3.13 Utviklingsprogrammet

Tall i mill. kroner		Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.	Disponibel
		31.12.21	2022	01.01.22	2022	2022	2022	31.12.22	2023	2023
			-ramme	innvilg. -ramme					-ramme	innvilg. -ramme
Utviklingsprogram for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskapning	IN	134,272	78,700	80,309	58,270	6,648	73,997	111,897	76,100	104,787
Adm.kost	IN	-	6,600	6,600	6,600		6,600	-	8,200	8,200
Sum		134,272	85,300	86,909	64,870	6,648	80,597	111,897	84,300	112,987

Tall i mill. kroner		Prog.	Prog.	Prog.	Prog.	Prog.
		utbetalt 2023	utbetalt 2024	utbetalt 2025	utbetalt 2026	utbetalt 2027
Utviklingsprogram for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskapning	IN	75,000	70,000	70,000	70,000	70,000
Adm.kost	IN	10,500	10,500	10,500	10,500	10,500
Sum		85,500	80,500	80,500	80,500	80,500

Utviklingsprogrammet forvaltes av Innovasjon Norge (IN). IN avlegger egen rapport til LMD på sine ordninger. IN rapporterer i slutten av august.

I supplerende tildelingsbrev 2022 ble det besluttet å inndra totalt 1,5 mill. kroner av udisponerte midler fra utviklingsprogrammet. Inndragningen av udisponerte midler er gjort ved å trekke det inndratte beløpet ut fra disponibel innvilgningsramme for 2022.

3.14 Verdiskapningsprogram for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket

Tall i mill. kroner		Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.	Disponibel
		31.12.21	2022	01.01.22	2022	2022	2022	31.12.22	2023	2023
			-ramme	innvilg. -ramme					-ramme	innvilg. -ramme
Verdiskapningsprogr for fornybar energi	IN	122,799	106,300	107,255	114,789	8,867	100,494	128,227	150,500	151,833
Administrasjonskostnader (inkl. KEU)	IN	-	5,700	5,700	5,700		5,700	-	11,500	11,500
Sum		122,799	112,000	112,955	120,489	8,867	106,194	128,227	162,000	163,333

Tall i mill. kroner		Prog.	Prog.	Prog.	Prog.	Prog.
		utbetalt 2023	utbetalt 2024	utbetalt 2025	utbetalt 2026	utbetalt 2027
Verdiskapningsprogr for fornybar energi	IN	130,000	135,000	140,000	140,000	140,000
Administrasjonskostnader (inkl. KEU)	IN	11,500	11,500	11,500	11,500	11,500
Sum		141,500	146,500	151,500	151,500	151,500

Verdiskapningsprogram for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket forvaltes av Innovasjon Norge. Innovasjon Norge avlegger egen rapport til LMD på sine ordninger. IN rapporterer i slutten av august.

3.15 Skogbruk

Tall i mill. kroner		Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme
		31.12.21	2022	01.01.22	2022	2022	2022	31.12.22	2023	2023
Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)										
<i>Del av NMSK forvaltet av kommunene:</i>										
			85,000						95,000	99,590
Skogkultur	Kom		85,000	90,434	81,804	0,102	81,733	-0,031		
Førstegangstynning	Kom	0,027	-		0,018		-	0,045		
Tilskudd til miljøtiltak i skogen	Kom	0,496	-	2,375	2,431	0,056	2,388	0,483		
Andre tiltak i skogbruket	Kom	11,451	-		6,858	2,735	2,871	12,703		
Delsum kommunal del av NMSK		11,974	85,000	92,809	91,112	2,893	86,993	13,200	95,000	99,590
<i>Del av NMSK forvaltet av SF:</i>										
			85,000	90,702					113,000	112,669
Skogsveier	Kom	227,276			101,767	31,056	82,047	215,940		
Taubane og hest	Kom	10,964			22,933	2,611	15,835	15,451		
Delsum SF-del av NMSK		238,240	85,000	90,702	124,701	33,667	97,882	231,391	113,000	112,669
Delsum NMSK		250,214	170,000	183,511	215,812	36,560	184,875	244,591	208,000	212,259
Skogbruksplanlegging, fylkesvise	SF	79,222	30,000	34,737	31,090	4,443	23,469	82,400	29,000	37,090
Kurs og andre opplæringstiltak	LMD	-	14,000	14,000	14,000	-	14,000	-	15,000	15,000
Velg skog	LMD	-	1,000	1,000	1,000	-	1,000	-	2,000	2,000
Kystskogbruket	FK	1,600	6,000	6,301	6,450	0,150	6,555	1,345	6,000	6,001
Delsum øvrige sentrale tiltak		80,822	51,000	56,038	52,539	4,593	45,023	83,745	52,000	60,091
Sum		331,036	221,000	239,548	268,352	41,154	229,899	328,336	260,000	272,350

Tall i mill. kroner		Prog.	Prog.	Prog.	Prog.	Prog.
		utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt
		2023	2024	2025	2026	2027
Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)						
<i>Del av NMSK forvaltet av kommunene:</i>						
		97,000	97,000	97,000	97,000	97,000
Skogkultur	Kom					
Førstegangstynning	Kom					
Tilskudd til miljøtiltak i skogen	Kom					
Andre tiltak i skogbruket	Kom					
Delsum kommunal del av NMSK		97,000	97,000	97,000	97,000	97,000
<i>Del av NMSK forvaltet av SF:</i>						
		120,000	120,000	120,000	120,000	120,000
Skogsveier	Kom					
Taubane og hest	Kom					
Delsum SF-del av NMSK		120,000	120,000	120,000	120,000	120,000
Delsum NMSK		217,000	217,000	217,000	217,000	217,000
Skogbruksplanlegging, fylkesvise	SF	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000
Kurs og andre opplæringstiltak	LMD	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000
Velg skog	LMD	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000
Kystskogbruket	FK	6,000	6,000	6,000	6,000	6,000
Delsum øvrige sentrale tiltak		53,000	53,000	53,000	53,000	53,000
Sum		270,000	270,000	270,000	270,000	270,000

Landbruksdirektoratet forvalter virkemidler som skal bidra til å oppfylle regjeringens mål om økt verdiskaping gjennom et lønnsomt og bærekraftig skogbruk. Virkemidlene er i hovedsak knyttet til bedre infrastruktur, foryngelse og skogkultur samt miljø- og klimatiltak. I Landbruks- og matdepartementets supplerende tildelingsbrev til Landbruksdirektoratet av 4. juli 2022, om bevilgningsendringer m.m. som følge av jordbruksoppjøret, ble det besluttet å inndra 18 mill. kroner av udisponerte midler fra skogmidlene. Dette ble fordelt slik: 5 mill. kroner fra skogkulturordningen, 8 mill. kroner fra vei/drift og 5 mill. kroner fra skogbruksplanordningen. Dette ble gjort for å styrke fondets egenkapital.

Skogsveier

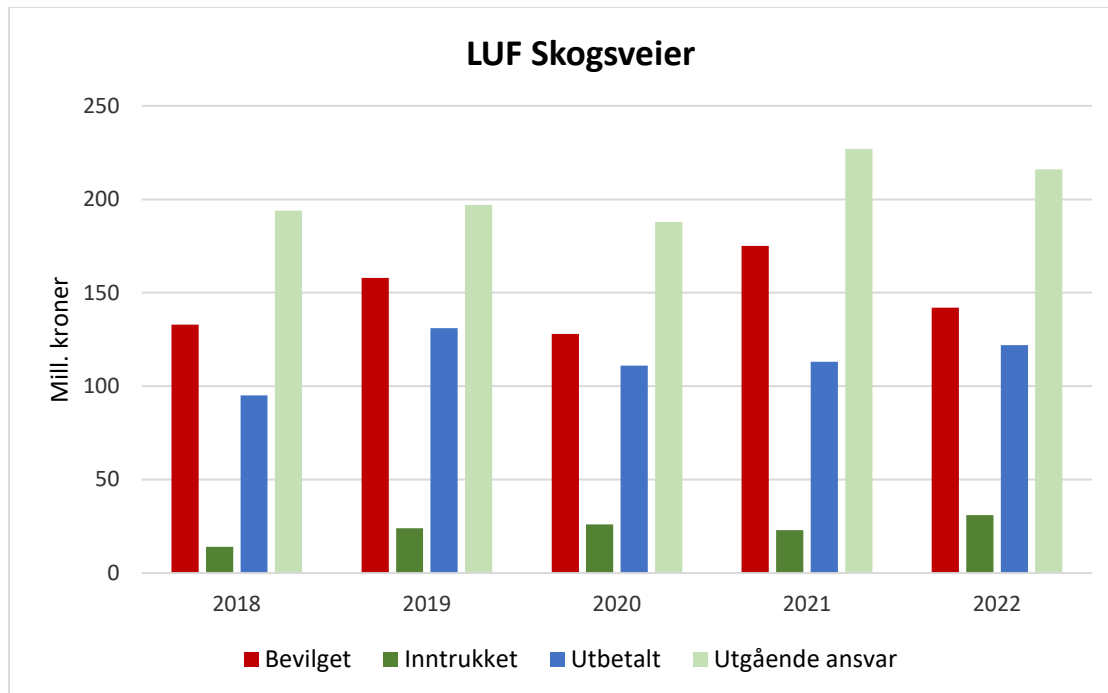
Avvirkningen har økt betydelig de siste årene. Det gir behov for nybygging og opprusting av skogsveier for å gjøre skogarealene tilgjengelige for hogst og for å oppgradere eldre veier til dagens krav til veistandard. Byggingen av en skogsvei tar som oftest flere år, gjerne med en arbeidsfrist på 3 år.

Det ble bygd og ferdigstilt 113 km skogsbilveier med tilskudd i 2022. Tilsvarende tall for ombygging av skogsbilveier er 201 km. I tillegg kommer traktorveier med tilskudd med 38 km. Tallene er på nivå med foregående år.

Det ble utbetalt til 122,05 mill. kroner i tilskudd til skogsveier i 2022. Av dette ble 40 mill. kroner dekt over statsbudsjettet (kap. 1149, post 71). Disse midlene, som ikke er en del av LUF, er ellers holdt utenfor her med mindre det er kommentert spesielt.

Det ble i 2022 etablert et tilskudd til hogst av stormfelt virke etter stormen 19.11.2021 på Østlandet. Ordningen ble finansiert ved omfordeling av gitte bevilgninger til skogsvei og drift over LUF. Det ble til sammen bevilget 12,37 mill. kroner, inntrukket 0,31 mill. kroner og utbetalt 6,17 mill. kroner til denne ordningen i 2022. Ansvaret ved utgangen av året var på 5,89 mill. kroner. Denne ordningen er videreført til sommeren 2023, og finansieres da også ved omfordeling av gitte bevilgninger til vei og drift over LUF. Stormtilskuddet er ellers ført sammen med og framstilt som en del av de ordinære driftstilskuddene i tabellen.

Til drift i vanskelig terreng, utenom stormtilskuddet, ble det bevilget 10,57 mill. kroner, inntrukket 2,30 mill. kroner og utbetalt 9,62 mill. kroner i 2022. Ansvaret ved utgangen av året var på 9,61 mill. kroner. Det meste av midlene til drift i vanskelig terreng går til taubanedrifter. Taubanemiljøet er lite og sårbart, og har blant annet slitt med tilgang på arbeidskraft i 2022.

Diagrammet viser LUF-midler, inkludert overførte statsbudsjettmidler (kap. 1149.71)

Det er ellers vanskelig å lage gode prognoser for utbetalinger det enkelte år framover. En viss sammenheng vil det selvsagt være med de samlede bevilgningene det enkelte år, men det lar seg ikke gjøre å ha kontroll over framdrift og utbetalinger i alle prosjekter. Til dette kommer at det også hefter usikkerhet med hvor stor del av utbetalingene på skogsveier som kan dekkes med midler fra statsbudsjettet (kap. 1149, post 71).

Det kan ikke tildeles mer til nye prosjekter enn gitte bevilgninger (tilgjengelig tildelingsramme) det enkelte år. Behovet for midler til skogsveier synes økende, både til nybygging og ombygging. Behovet for midler til driftstilskudd (taubane og hest) er nok mer stabilt, med mindre taubanekapasiteten utvides.

Skogkultur

Planting, ungskogpleie og andre skogkulturtiltak, for å etablere og skjøtte ny skog, gir et viktig bidrag til økt volum- og verditilvekst i skogen. Det gir bedre lønnsomhet og økt verdiskaping for alle ledd i verdikjeden. Ut over det er aktiv skogskjøtsel et godt klimatiltak som bidrar til å binde CO₂, samtidig som man kan bygge robuste og stormsterke skoger for framtida.

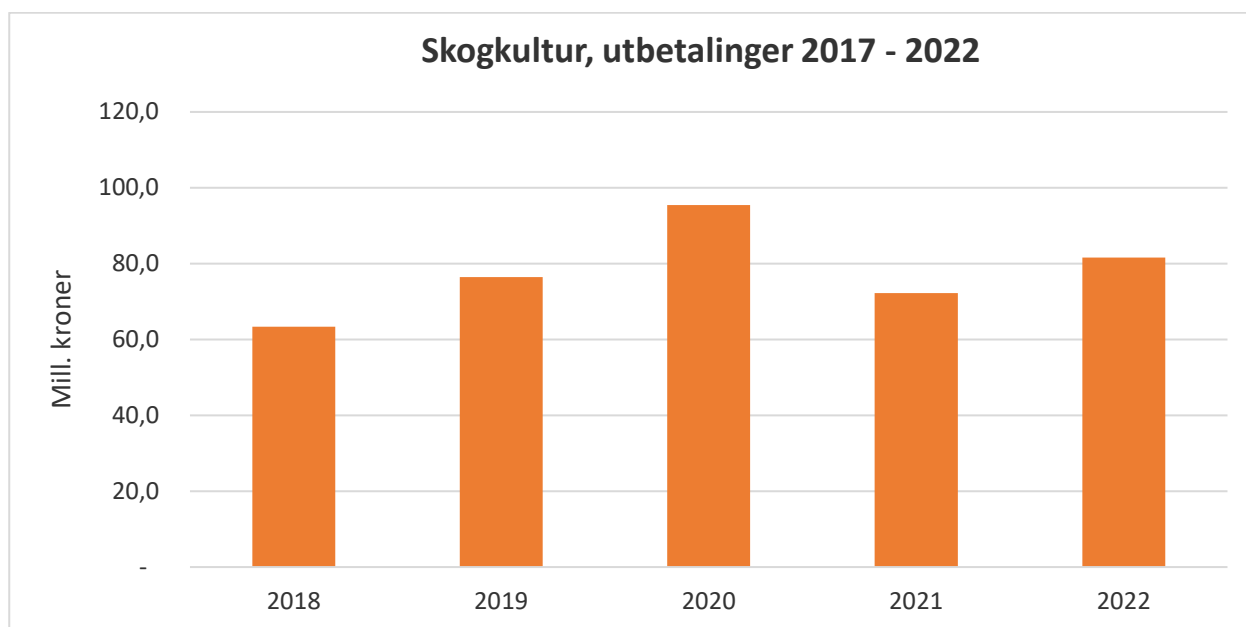
Foryngelsesarealet ved nyplanting var i 2022 på nesten 254 000 dekar. I tillegg kommer suppleringsplanting med nesten 45 000 dekar. Naturlig foryngelse av furu, gjerne i kombinasjon med markberedning, er ellers en mye brukt foryngelsesmetode på Østlandet. Resultatkartleggingen viser at det fortsatt er utfordringer knyttet til oppfyllelse av foryngelsesplikten etter hogst. Spesielt i kystfylkene er det slik at mange hogstflater av ulike årsaker ikke blir tilfredsstillende foryngt.

Plantetallet har økt de senere årene, delvis som en konsekvens av økt avvirkning og delvis som en konsekvens av tettere planting. I 2022 ble det gjennom skogfondsystemet registrert til sammen nesten 47,5 mill. planter; 44,1 mill. ved nyplanting og 3,4 mill. ved suppleringsplanting. Det er samlet sett en økning på nesten 8 mill. planter fra 2021.

Ungskogpleieaktiviteten falt betydelig i 2021 som en følge av Covid-19 og arbeidskraftsituasjonen. Aktiviteten tok seg opp igjen i 2022 og endte på nesten 270 000 dekar. Det er et stort etterslep og behov for økt aktivitet knyttet til ungsogpleie.

Av midlene til skogkulturtiltak gikk nærmere 57 prosent av midlene til ungsogpleie, 27 prosent til planting og 11 prosent til markberedning. De resterende 5 prosent gikk til andre skogkulturtiltak. I tillegg kommer tynning, miljøtiltak og andre tiltak som inngår under skogkultur.

For landet som helhet ble det gitt 35 prosent tilskudd av medgåtte kostnader til ungsogpleie i 2022. Tilsvarende tall for markberedning er 25 prosent. Tilskudd til planting forekommer først og fremst i kyststrøkene hvor tilskuddsnivået varierer en del mellom fylker og kommuner. Mens aktiviteten og forbruket i 2021 var forholdsvis lavt og preget av Covid-19 og arbeidskraftsituasjonen, forventet man en aktivitet og et forbruk tilbake på normalen i 2022. Plantingen økte noe mer enn forventet i 2022, mens ungsogpleien ikke kom helt opp på samme nivå som i de siste årene fram til 2020.

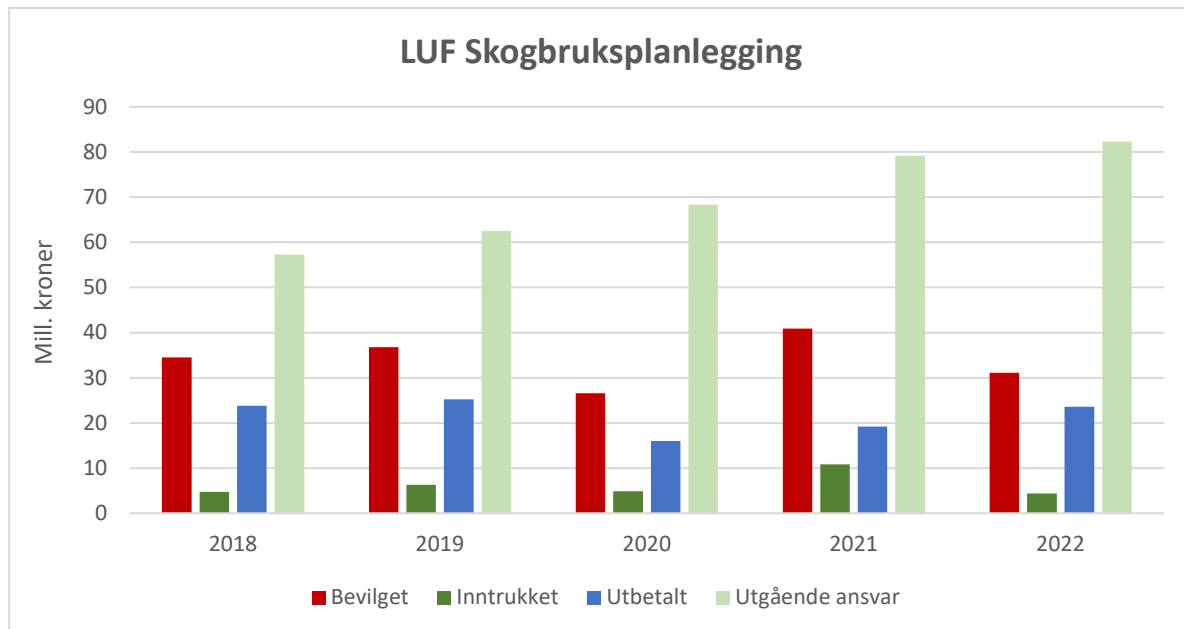
Skogbruksplanlegging

Skogbruksplanlegging med miljøregistreringer (MiS-kartlegging) er et virkemiddel for bærekraftig utnyttelse av skogressursene. Det ble i 2022 utbetalt 23,5 mill. kroner i tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistrering. Dette er en økning på 4,3 mill. kroner fra året før. I 2022 ble det levert skogbruksplanprosjekter for et areal på 5,2 mill. dekar, og livsmiljøregistreringer utgjorde ca. 106 000 dekar. Bevilgninger til dette formålet har holdt seg stabilt de siste årene, og utbetalingene vil komme etter hvert som prosjektene blir ferdigstilt.

Det ble i 2022 bevilget 21,25 mill. kroner til skogbruksplanprosjekter i fylkene, 1 mill. kroner til NIBIO for vedlikehold av AR5 og 2,5 mill. kroner til sentrale prosjekter.

Landbruksdirektoratet arrangerte i 2022 to ulike kurs i naturkartlegging i skog for å styrke kunnskapen om et bærekraftig skogbruk. Kursene ble gjennomført i samarbeid med Skogkurs og

Naturhistorisk museum ved Universitetet i Oslo. Kurset gir en innføring i å typifisere natur etter Natur i Norge som er et av flere aspekter i Miljøregisteringer i skog (MiS).

Årsaken til at vi ser en økning i utbetalinger for 2022, sammenlignet med 2021, er at det har vært et etterslep av prosjekter som har vært noe forsinket som følge av pandemien, og som ble slutført i 2022. En årsak til økningen i utgående ansvar er tidsperspektivet på skogbruksplanprosjekt. Et skogbruksplanprosjekt tar normalt 3-4 år fra oppstart til utbetaling av tilskudd. Som følge av at midlene blir satt i ansvar på et tidlig tidspunkt, tar det litt tid mellom oppstart og at prosjektene formelt blir avsluttet. Vi har i 2022 hatt tett dialog med statsforvalterne om forvaltningen av tilskuddsrammene.

Rammen til skogbruksplanlegging ble redusert med 1 mill. kroner i forhold til 2022. Dette betyr at de ubrukte midlene vil reduseres i løpet av 2023. For 2024 forventer vi en tilsvarende rammetildeling for fylkene, omtrent slik den har vært de siste to årene.

Kystskogbruket

Forvaltningen av midlene til kystskogbruket ble fra 2020 overført til fylkeskommunene. De har som anbefalt samlet seg om felles retningslinjer og en felles forvaltning av midlene. Trøndelag fylkeskommune forvalter midlene på vegne av kystfylkene.

Skognæringa Kyst var eneste søker og ble tildelt hele bevilgningen, 6 mill. kroner, i 2022. Midlene går til fylkesovergripende prosjekter, i 2022 til disse satsingsområdene:

- Klimabidrag og skogproduksjon
- Økt trebruk og verdiskaping
- Infrastruktur (veier og tømmerkaier)
- Omdømmebygging og nettverksarbeid

Det er utbetalt 2,5 mill. kroner av tildelingen i 2022. 3,5 mill. kroner står i ansvar til 2023. Forholdsvis lav utbetaling forklares med at utlysning, søknadsfrist og behandling gjorde at tildelingen til Skognæringa Kyst ikke ble gitt før på tidlig sommer 2022.

Kommentar regnskap 2022

Det er foretatt noen rettinger av inngående ansvar (31.12.2021) og disponibel innvilgningsramme (1.1.2022) fra 2021. Dette beror på følgefeil eller feilføringer i tabellen. Videre feil knyttet til periodisering av bevilgning i ett fylke. Det er ellers hvert år noen mindre avvik mellom fagsystemet (ØKS) og regnskap når det gjelder utbetalingene. Dette fenomenet er knyttet til periodisering – posteringer som føres i ØKS på tampen av det ene året som ikke blir ført i regnskapet før året etter. Så lenge regnskapet stenger i midten av desember og ØKS holder åpent av hensyn til de rene skogfondutbetalingene, er dette uunngåelig.

Udisponerte midler på 0,46 mill. kroner knyttet til miljøtiltak ble feilaktig trukket inn i 2021. På samme måte ble 0,25 mill. kroner av bevilgningen til skogbruksplan aldri lagt ut på ramma til skogbruksplan i 2022. Disse midlene vil bli lagt på ramma for 2023.

I Landbruks- og matdepartementets supplerende tildelingsbrev til Landbruksdirektoratet av 4. juli 2022, om bevilgningsendringer m.m. som følge av jordbruksoppkjøret, ble 18 mill. kroner av udisponerte skogmidler fra 2021 inndratt. Dette ble fordelt slik på de ulike ordningene: 5 mill. kroner fra skogkulturordningen (2 fra skogkultur og 3 fra miljøtiltak), 8 mill. kroner fra vei/drift og 5 mill. kroner fra skogbruksplanordningen. Dette går ikke uten videre fram av tabellen, men er trukket fra i disponibel innvilgningsramme (1.1.2022) på de ulike ordningene.

Utbetalingene økte både til skogkultur, skogsveier og skogbruksplan i 2022. Det er flere årsaker til det, men en vesentlig del har sin årsak i en normalisert situasjon etter to år med pandemi. Utbetalingene til skogsveier må også ses i sammenheng med midlene til skogsveier over statsbudsjettet (kap. 1149, post 71), 40 mill. kroner i 2022.

Ansaret (gitte tilsagn som ikke er utbetalt) gikk litt opp for skogkultur (andre tiltak, § 8) og skogbruksplan i 2022. For skogsveiene (vei og drift) gikk ansaret ned. Det desidert største ansaret knytter seg til skogsveiene. Det er å forvente at dette ansaret vil gå ytterligere ned kommende år. Utbetalingene blir større enn bevilgningen.

Udisponerte midler – ikke utbetalt eller satt i ansvar – gikk ned i 2022. Det meste av nedgangen knytter seg til inntrekningen (18 mill. kroner) i supplerende tildelingsbrev. Til sammen på skogkultur, skogsveier og skogbruksplan var det 12,4 mill. kroner udisponerte midler ved utgangen av 2022.

For skogbruksplan knytter udisponerte midler seg til prosjekter som har blitt forsinka og et litt mindre behov enn forventet i fylkene i 2022. For skogkultur er det summen av udisponerte midler i en del kommuner som framkommer som udisponert. Det lar seg ikke gjøre å treffe på tildelingen til alle kommuner, noe omfordes mellom kommuner gjennom året, men noe udisponerte midler vil det uansett bli ved årets slutt.

Det ble utbetalt mer (229,9 mill. kroner) enn innvilgningsrammen (221 mill. kroner) i 2022. En relativt nøktern prognose for utbetalinger i 2023, viser at utbetalingene også vil bli høyere enn bevilgningen (innvilgningsrammen) i 2023 (se tabellen).

Den relativt høye prisstigningen treffer også skogbrukstiltakene. Man får mindre skogkultur, skogsveier og skogbruksplan for pengene i dag enn for noen år siden. Prisstigning, behov for og forventet økt aktivitet, spesielt knyttet til skogkultur, gir behov for at udisponerte midler fra 2022

kan disponeres i 2023. Inntrekning midt i året, er ellers utfordrende å håndtere spesielt for skogsveier og skogkultur, når midlene er tildelt og lagt på rammen til kommunene.

Skogkurs

Skogkurs er et kompetansesenter for næringsutvikling og forvaltning av skog og andre arealressurser, og bidrar med tilbud rettet mot hele skogbruket. Etter- og videreutdanningstilbud er særlig viktig for at næringen skal kunne tilpasse seg digitaliseringen hele samfunnet står overfor. Samtidig er praktiske og desentraliserte kurs på ulike områder en viktig del av virksomheten, samt arbeid mot barn og unge for å fremme naturforståelse, rekruttering og omdømmebygging. Det ble i 2022 bevilget 14 millioner kroner til Skogkurs. Kursaktiviteten har vært svært god, og det satses videre for å utvikle instruktørene og styrke Skogkurs sin posisjon i alle deler av landet.

Velg skog

Velg Skog ble tildelt 1 mill. kroner for 2022 som har gått til arbeidet med å styrke rekruttering, kompetanse- og omdømmebygging for skognæringen. Aktiviteten har vært god og det er lagt til rette for en styrking av innsatsen i 2023.

Kommentar prognose 2023

Utbetalingene til skogsveier må ses i sammenheng med tilsvarende midler over statsbudsjettet (kap. 1149, post 71). Det er å forvente at mer av midlene over statsbudsjettet vil gå til tømmerkaier i 2023. Dermed vil utbetalingene til skogsveier gå opp her (LUF). Prognosen for utbetalinger her (LUF) er dermed økt, fra 100 til 120 mill. kroner. Ansvarer forventes å gå noe ned.

Utbetalingene til skogkultur forventes å gå opp i 2023, opp mot disponibel innvilgningsramme.

For skogbruksplanlegging har innvilgningsrammen blitt redusert med 2 mill. kroner i forhold til 2021. Det ble også trukket inn 5 mill. kroner fra denne ordningen til fondet sentralt. Det betyr at udisponerte midler vil reduseres i løpet av 2023. Utbetalingene forventes på nivå med innvilgningsrammen.

Kommentar prognose 2024 - 2027

I prognosen for skogsveier er det forutsatt en innvilgningsramme som i 2023 og noe høyere utbetalinger som betyr at ansvaret vil gå ned.

I prognosen for skogkultur er det forutsatt at utbetalingene vil være på nivå med innvilgningsrammen det enkelte år.

I prognosen for skogbruksplanlegging er det forutsatt en tilsvarende innvilgningsramme som for 2023. Forventet utbetalinger på 30 mill. kroner.

3.16 Oppfølging av handlingsplan mot villsvin

Tall i mill. kr		Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme
		31.12.21	2022	01.01.22	2022	2022	2022	31.12.22	2023	2023
Tiltak mot villsvin	LMD	-	2,000	2,000	2,000		2,000	-	3,000	3,000
Sum		-	2,000	2,000	2,000	-	2,000	-	3,000	3,000

Tall i mill. kr		Prog. utbetalt	Prog. utbetalt	Prog. utbetalt	Prog. utbetalt	Prog. utbetalt
		2023	2024	2025	2026	2027
Tiltak mot villsvin	LMD	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Sum		1,000	1,000	1,000	1,000	1,000

Kommentar regnskap 2022

Hele innvilgningsbeløpet på 2 mill. kroner er overført til Miljødirektoratet for tiltak mot villsvin. Villsvinprosjektet har så langt kjørt prosjekter med grunneierorganisering i 11 kommuner, og har videre avtale med ytterligere 3 kommuner i prosjektområdet som strekker seg fra Halden til Elverum i grensetraktene mot Sverige. Foreløpig er det opprettet grunneieravtaler i 32 elgvald, som utgjør 3,6 mill. daa og involverer ca 4200 grunneiere. Det er også gjennomført et betydelig faglig og holdningsskapende informasjonsarbeid blant rettighetshavere. Prosjektet melder om at villsvinbestanden i Norge er redusert. Prosjektgruppen mener villsvinprosjektet har vært en suksess og at grunneierorganisasjonenes arbeid med holdninger og kompetanse overfor grunneierne er nøkkelen til måloppnåelse.

Kommentar prognose 2023

Rammen forventes utbetalt i sin helhet, iht. LMDs tildelingsbrev til Miljødirektoratet for 2023. Hoveddelen forutsettes brukt til arbeidet i regi av Villsvinprosjektet.

Villsvinprosjektet er inne i sitt siste driftsår i henhold til opprinnelig søknad. I 2023 vil prosjektet arbeide videre med grunneierorganisering. Prosjektet vil også legge til rette for kurs i villsvinjakt og hundeopplæring i samarbeid med Skogbrukets Kurssenter (Skogkurs) og Norges Jeger- og Fiskerforbund.

Kommentar prognose 2024 - 2027

Det antas at hele innvilgningsrammen kommer til utbetaling.

Villsvinprosjektet har i brev av 9. mars 2023 til Landbruks- og matdepartementet spilt inn behov for å videreføre deler av prosjektinnsatsen med en ramme på 1 mill. kroner årlig over tre år. Sentrale tiltak er koordinerende virksomhet, blant annet for å opprettholde og videreutvikle grunneier- og jegerkontakten for effektiv jakt på villsvin iht. regjeringens mål om færrest mulig villsvin spredt over et minst mulig område.

3.17 Midler til konfliktforebyggende tiltak jordbruk/reindrift

Tall i mill. kroner		Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme
		31.12.21	2022	01.01.22	2022	2022	2022	31.12.22	2023	2023
Konfliktforebyggende tiltak	SF	1,719	3,000	13,528	4,345	0,541	3,042	2,481	3,000	12,723
Sum		1,719	3,000	13,528	4,345	0,541	3,042	2,481	3,000	12,723

Tall i mill. kroner		Prog.	Prog.	Prog.	Prog.	Prog.
		utbetalt 2023	utbetalt 2024	utbetalt 2025	utbetalt 2026	utbetalt 2027
Konfliktforebyggende tiltak	SF	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000
Sum		5,000	5,000	5,000	5,000	5,000

Kommentar regnskap 2022

Hovedmålet med de konfliktforebyggende tiltakene er å redusere konflikter mellom reindriften og øvrig landbruk. I tillegg omfatter ordningen konfliktforebyggende tiltak mellom by og rein.

I 2022 er det ikke omsøkt tiltak som omfatter konfliktforebyggende tiltak mellom by og rein.

Jf. tildelingsbrevet kan inntil 100 000 kroner belastes ordningen til administrasjons- og gjennomføringskostnader fordelt med 50 000 kroner fra LUF og 50 000 kroner fra RUF.

Statsforvalteren i Trøndelag har benyttet seg av dette og har innvilget 100 000 kroner til administrasjon. Midlene er brukt til å dekke reiser og gjennomføring av møter og diverse informasjonstiltak om ordningen.

Videre har vi behandlet alle 12 innkomne søknader om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i 2023. Ti av disse søknadene gjelder tilskudd til reingjerder. Samlet ble det innvilget 4 345 133 kroner til konfliktforebyggende tiltak i 2022. Forbruket i 2022 ble altså noe lavere enn stipulert per 1. nov. 2022 (5 mill. kroner). Mindreforbruket har årsak i at vi måtte utsette behandling av en søknad til 2023 fordi det ble oppdaget at en søknad manglet et vedlegg (skriftlig avtale). Søknaden blir behandlet ferdig i 2023.

Kommentar prognose 2023

Vi har per nå en ubehandlet søknad om tilskudd til gjerding liggende (gjenstående fra 2022) men vi jobber med informasjonstiltak og har kontakt med mange kommuner som viser at det er behov for tiltak, så vi forventer å ha minst like stort forbruk som i 2022. Vi kommer også til å innvilge 100 000 kroner til statsforvalteren for å dekke noe av kostnadene med administrasjon av ordningen.

Kommentar prognose 2024

Prognose for utbetaling av tilskudd i 2024 baserer seg på endringer av forskrift om konfliktforebyggende tiltak vedtatt 1.7.2022 med økte tilskuddssatser og mulighet for å søke tilskudd til helikopter hvis reindriften ønsker det. Vi forventer at endringene medfører at ordningen er mer aktuell å søke på enn tidligere. Slik vi har gitt innspill til reindriftsavtalen for

2023 - 2024 er konfliktene med rein på innmark sterkt økende og det er stort behov for tiltak, og det er derfor positivt at det er gjort endringer i ordningen.

3.18 Spesielle miljøtiltak i jordbruket - SMIL

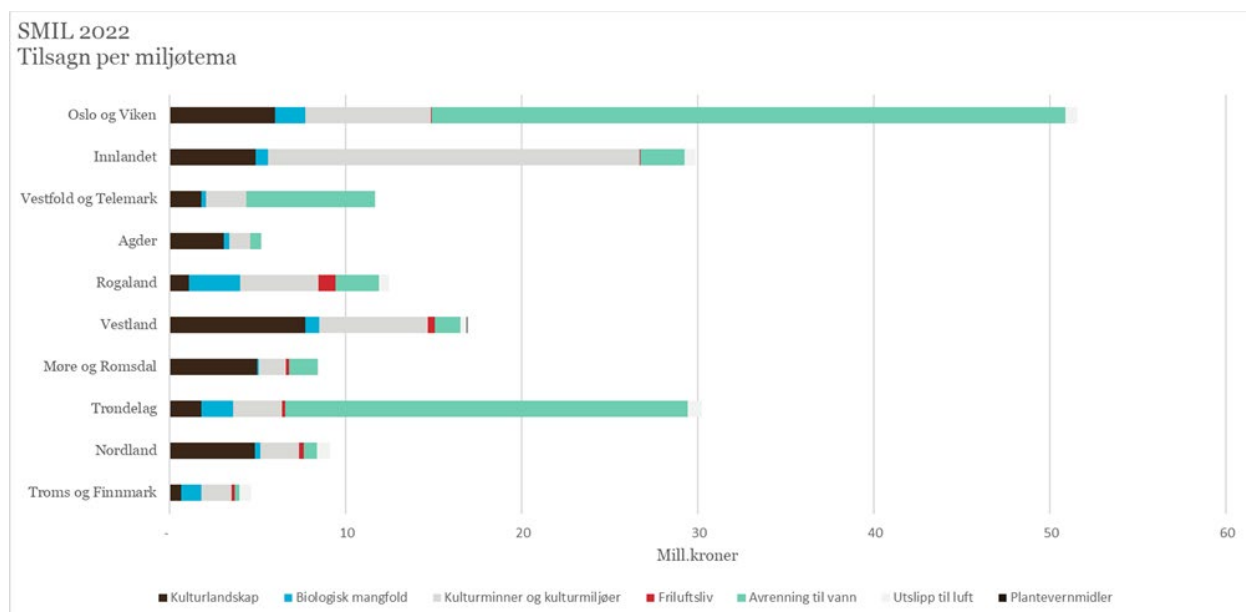
Tall i mill. kroner	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.	Disponibel
		-ramme	innvilg. -ramme	2022	2022	2022	2022	-ramme	innvilg. -ramme
		31.12.21	01.01.22	2022	2022	2022	31.12.22	2023	2023
Spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL)	SF	360,189	151,045	147,000	180,687	37,167	127,451	170,000	177,526
Sum		360,189	151,045	147,000	180,687	37,167	127,451	170,000	177,526

Tall i mill. kroner		Prog.	Prog.	Prog.	Prog.	Prog.
		utbetalt 2023	utbetalt 2024	utbetalt 2025	utbetalt 2026	utbetalt 2027
Spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL)	SF	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000
Sum		170,000	170,000	170,000	170,000	170,000

Formålet med spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensingen, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift. Tilskuddet kan gå til engangs-/investeringstiltak. Kommunen er vedtaksmyndighet og skal fastsette retningslinjer for prioritering av søknader. SMIL-tiltakene følges opp av de nasjonale og regionale miljøvirkemidlene knyttet til drift og skjøtsel. Midlene skal ses i sammenheng med andre midler fra landbruks- og miljøforvaltningen.

SMIL- ordningen bidrar til at nasjonale miljømål ivaretas gjennom lokalt arbeid med å ivareta miljøverdier i jordbruket. Ordningen bedrer miljøtilstanden i jordbruket ved å redusere utslipp til luft og vann og ved å ta vare på naturmangfold, kulturmiljøer og særpreg i jordbrukslandskapet. Tiltakene gir effekter både på kort og lang sikt.

Det er stor interesse for å utføre SMIL-tiltak. Ordningen dekker mange gode miljøformål og rammen dekker i dag ikke opp etterspørselen etter tilskudd. I 2022 var rammen på 147 mill. kroner og det ble omsøkt om lag 350 mill. kroner. Kommunene må med de midlene som er tilgjengelige prioritere tiltak med god miljøeffekt. Det er i dag nasjonale føringer om at klimatilpasning, herunder utbedring av hydrotekniske anlegg skal prioriteres der det er behov. Det er også nasjonale føringer om at tiltak for ville pollinerende insekter og truet natur også bør vektlegges. Som følge av store behov for å vedlikeholde hydrotekniske anlegg i enkelte områder, og sentrale føringer om at disse tiltakene skal prioriteres, er det i dag flere fylker som i liten grad innvilger tilskudd til kulturlandskapstiltak. Behovet for investeringsmidler må antas å øke i årene framover.

Tilsagn per fylke fordelt på miljøtema i 2022

Kommentar regnskap 2022

I 2022 var rammen til SMIL- ordningen 147 mill. kroner. Det ble innvilget tilsagn på mer enn årets innvilgningsramme. Dette skyldes bruk av udisponerte midler fra året før og inndratte midler i løpet av året.

I 2022 ble det utbetalt om lag 19 mill. kroner mindre enn årsrammen. Ansvar ved slutten av året er noe mer enn ved starten av året. Ansvar har økt til 376 mill. kroner og ligger på omtrent 2,5 årsrammer. Dette beløpet er som forventet da mange av prosjektene har 2-3 års arbeidsfrist.

Kommentar prognose 2023 – 2027

For 2023 er det innvilget 170 mill. kroner til SMIL- ordningen. Dette er en økning på 23 mill. kroner som følge av behov for oppfølging av helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden.

På grunn av økt interesse og økt ramme, forventes aktiviteten og utbetalingene å øke i årene fremover. Mange av SMIL-tiltakene har inntil tre års arbeidsfrist, og det kan ta litt tid før innvilget beløp blir utbetalt. Historisk sett ser vi at i noen år ligger utbetalingene litt under innvilget årsramme, mens i andre år litt over. Vi mener det er hensiktsmessig å forvente at utbetalt beløp i perioden 2023 – 2027 blir tilnærmet likt innvilget årsramme.

3.19 Tilskudd til drenering

Tall i mill. kroner	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	
		-ramme	innvilg.	2022	2022	2022		-ramme	-ramme	
	31.12.21	2022	01.01.22	2022	2022	2022	31.12.22	2023	2023	
Drenering	SF	141,811	68,000	146,729	91,436	39,674	52,331	141,243	68,000	162,966
Sum		141,811	68,000	146,729	91,436	39,674	52,331	141,243	68,000	162,966

Tall i mill. kroner		Prog.	Prog.	Prog.	Prog.	Prog.
		utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt
		2023	2024	2025	2026	2027
Drenering	SF	60,000	75,000	70,000	60,000	55,000
Sum		60,000	75,000	70,000	60,000	55,000

Godt drenert jord gir bedre så- og høsteforhold, økt næringsopptak og plantevekst, bedre jordhelse og redusert risiko for jordpakking. God drenering kan redusere faren for erosjon som følge av overflateavrenning, og bidra til bedre vannkvalitet. Drenering er også viktig både for å tilpasse jordbruket til et endret klima med mer nedbør, og for å redusere klimagassutslipp.

I jordbruksoppkjøret i 2022 ble tilskuddssatsene for drenering av jordbruksareal økt med 25 % med virkning fra 1.7.2022, mens bevilgningsrammen forble uendret på 68 mill. kroner. Det ble innvilget 91,4 mill. kroner i tilskudd, som vil bidra til å drenere nær 39 000 daa. Det ble utbetalt ca. 52,3 mill. kroner.

Siden ordningen ble innført i 2013, er det innvilget tilskudd til drenering av nær 424 000 dekar. Det er fortsatt stort behov for drenering av arealer.

Kommentar regnskap 2022

I jordbruksoppkjøret 2022 ble tilskuddssatsene for drenering av jordbruksareal økt med 25 prosent med virkning fra 1.7.2022. Bevilgningsrammen forble uendret på 68 mill. kroner. Økte tilskuddssatser førte til 30 prosent økt aktivitet fra midten av 2022 og et tilsvarende høyere tildelt beløp sammenlignet med 2021. Prognosen for 2022 var 65 mill. kroner, mens utbetalingen ble 52 mill. kroner. I år har Landbruksdirektoratet utarbeidet en ny beregningsmodell der gjennomsnittlig årlig utbetaling beregnes som 65 prosent av innvilget beløp året før. Gitt denne beregningsmodellen og en innvilgning på 70 mill. kroner i 2021, ville prognosen for 2022 vært 52 mill. kroner.

Kommentar prognose 2023

Fjorårets prognose for 2023 var 60 mill. kroner. Forutsatt at 65 prosent av innvilget beløp i 2022 blir utbetalt i 2023, er prognosen for 2023 fortsatt 60 mill. kroner.

Kommentar prognose 2024

Økte tilskuddssatser fra 1.7.2022 og økt aktivitet som følger av dette, vil mest sannsynlig gi økt innvilgning i 2023 sammenlignet med 2022. Vi forventer 25 prosent økt innvilgning fra 2022 til 2023. Forutsatt at 65 prosent av innvilget beløp i 2023 blir utbetalt i 2024, blir prognosen for 2024 75 mill. kroner.

Kommentar prognose 2025

Med forutsatt uendret ramme kan vi anta at utbetalingen vil ligge på samme nivå. Samtidig vil effekten av økte tilskuddssatser avta. Dette fordi de mest økonomiske tiltakene vanligvis gjennomføres først. I tillegg vil kostnadsøkninger i landbruket føre til redusert interesse for å drenere gitt uendrede tilskuddssatser. Vi anslår en utbetaling på 70 mill. kroner for 2025.

Kommentar prognose 2026-2027

Med dagens forutsetninger kan vi anta at utbetalingene fremover vil gradvis avta. Vi anslår at 60 mill. kroner blir utbetalt i 2026 og at 55 mill. kroner blir utbetalt i 2027.

3.20 Tilskudd til tiltak i beiteområder

Tall i mill. kr	Ansvar		Innvilg. Disponibel		Inndratt	Utbetalt	Ansvar		Innvilg. Disponibel	
	31.12.21	2022	innvilg. -ramme	innvilg. -ramme			31.12.22	2023	innvilg. -ramme	innvilg. -ramme
Tiltak i beiteområder SF	31,757	26,000	28,849	31,379	4,447	20,870	37,819	31,000	32,918	
Sum	31,757	26,000	28,849	31,379	4,447	20,870	37,819	31,000	32,918	

Tall i mill. kr	Prog.				
	utbetalt 2023	utbetalt 2024	utbetalt 2025	utbetalt 2026	utbetalt 2027
Tiltak i beiteområder SF	33,000	33,000	33,000	31,000	31,000
Sum	33,000	33,000	33,000	31,000	31,000

Tilskuddsordningen skal legge til rette for best mulig utnyttelse av beite i utmark, redusere tap av dyr på utmarksbeite og fremme fellestiltak i beiteområdene. Indirekte bidrar tilskuddet til å forhindre gjengroing av kulturlandskapet. Det gis tilskudd til ulike investeringstiltak, planleggings- og tilretteleggingsprosjekter og elektronisk overvåkingsutstyr. Elektronisk overvåkingsutstyr gjør det lettere å ha kontroll på dyrene, og ved rovviltangrep kan man raskere få satt inn tiltak.

Totalrammen for tilskudd til tiltak i beiteområder over jordbruksoppgjøret var i 2022 på 26 mill. kroner. Av rammen var 6,5 mill. kroner øremerket til kostnader for beitenæringen som følge av bekjempelse av CWD (skrantesyke) i Nordfjella og på Hardangervidda. Av den ordinære rammen ble 52 prosent innvilget til elektronisk overvåkingsutstyr. Ellers ble mest midler innvilget til sperregjerder (17 prosent) og sanke- og skilleanlegg (14 prosent). Det ble innvilget tilskudd til 732 prosjekter, hovedsakelig til beitelag.

Tilskudd til CWD-tiltak forvaltes av Statsforvalteren i Oslo og Viken, i samarbeid med berørte fylker og Landbruksdirektoratet. Aktuelle tiltak det har vært gitt støtte til for å bøte på ulempene ved at de gamle saltsteinautomatene ikke lenger kunne benyttes, har vært økt tilsyn/gjeting, elektronisk overvåking og salting fra tillatte innretninger i tråd med endringer i CWD-soneforskriften om bruk av salt.

Kommentar regnskap 2022

Det ble innvilget tilskudd for et større beløp enn årets ramme. Dette skyldes bruk av udisponerte midler fra året før og inndratte midler i løpet av året. Etter overføring mellom år var den totale disponible rammen for CWD-tiltak i 2022 litt over 7 mill. kroner. Det meste av disse midlene ble utbetalt. Totalt ble det utbetalt mindre midler enn prognosen for 2022. Noe av dette skyldes avbrutte prosjekter, det ble inndratt 4,5 mill. kroner i 2022. For de resterende prosjektene forventes det at innvilgede midler blir utbetalt i 2023.

Kommentar prognose 2023-2025

Ved inngangen til 2023 er summen av ansvaret og overførte midler fra 2022 rett under 40 mill. kroner, som er litt over 8 mill. kroner mer enn rammen for 2023. Prognosen for 2023, 2024 og 2025 bygger på en fordeling av denne summen, og en gitt lik ramme som i 2023. De fleste prosjektene som innvilges har rapporteringsfrist etter tre år, resten har ett, to eller tre års frist. Det er vanskelig å forutsi akkurat når utbetalingen for de ulike prosjektene kommer. Dersom

prosjekter blir avbrutt sent på året kan det være en utfordring for kommunene å bruke opp disse midlene før årets slutt. Noen midler kan dermed bli tatt tilbake til fondet.

Kommentar prognose 2026-2027

Prognosene for 2026 og 2027 bygger på en lik ramme som i 2023.

3.21 Handlingsplan for plantevernmidler

Tall i mill. kroner		Ansvar		Innvilg.		Disponibel		Innvilget		Inndratt		Utbetalt	
		31.12.21	2022	01.01.22	2022	2022	2022	2022	2022	2022	2022	2022	2022
Handlingsplan for plantevernmiddel	Ldir.	11,340	12,000	12,203	12,048	0,185	7,241	15,961	14,000	14,340			
PLV - øremerkede midler	Ldir.	-		-			-	-					
Sum		11,340	12,000	12,203	12,048	0,185	7,241	15,961	14,000	14,340			

Tall i mill. kroner		Prog.				
		utbetalt 2023	utbetalt 2024	utbetalt 2025	utbetalt 2026	utbetalt 2027
Handlingsplan for plantevernmiddel	Ldir.	13,000	13,000	14,000	14,000	14,000
PLV - øremerkede midler	Ldir.					
Sum		13,000	13,000	14,000	14,000	14,000

Handlingsplanen for bærekraftig bruk av plantevernmidler skal bidra til å redusere avhengigheten av kjemiske plantevernmidler og risikoen for negative virkninger av bruken av kjemiske plantevernmidler på helse og miljø.

Høsten 2022 lyste Landbruksdirektoratet ut totalt 14 mill. kroner i prosjektmidler for å følge opp handlingsplanen i 2023. Landbruksdirektoratet mottok 26 søknader om prosjekttilskudd for 2023, med totalt søknadsbeløp på ca. 39 mill. kroner.

Søknadene ble vurdert i samråd med Mattilsynet. 14 prosjekter mottok tilsagn om tilskudd. Av disse omhandlet 6 integrerte metoder, 2 plantevernmidler i jord og vann, 3 bærekraftig/riktig bruk og 3 plantevernmidler under norske forhold og hensyn til pollinatorer.

Kommentar regnskap 2022

Prognosen for utbetaling i 2022 var 12 mill. kroner. De fleste prosjektene med ansvar på til sammen 11,3 mill. kroner 31.12.2021 hadde rapporteringsfrist i løpet av 2022. Imidlertid ble rapporteringsfristen for noen av dem utsatt til 2023 som følge av covid-19-forsinkelser tidligere i prosjektperioden. Dette er noe av forklaringen på at utbetalt beløp kun ble 7,2 mill. kroner i 2022.

Kommentar prognose 2023

Prosjekter som har fått tildeling i 2022, har i hovedsak rapporteringsfrist i 2023 og midlene vil bli utbetalt da. Prosjektene med ansvar 31.12.2021 og som fikk utsatt rapporteringsfrist til 2023 blir også utbetalt i 2023. Noen prosjekter som har fått tildeling i 2022 har fått rapporteringsfrist i 2024 og 2025. Prognose for utbetaling i 2023 er 13 mill. kroner. Den baserer seg på sluttutbetaling til prosjekter med rapporteringsfrist i 2023 og delutbetaling til prosjekter med frist for å rapportere i 2024 og 2025.

Kommentar prognose 2024

Prosjekter som har fått tildeling i 2023, har i hovedsak rapporteringsfrist i 2024 og midlene vil bli utbetalt da. Noen prosjekter som har fått tildeling i 2022 har fått rapporteringsfrist i 2024 og 2025. Noen prosjekter som har fått tildeling i 2023 har fått rapporteringsfrist i 2025 og 2026. Prognose for utbetaling i 2024 er 13 mill. kroner. Den baserer seg på sluttutbetaling til prosjekter med rapporteringsfrist i 2024 og delutbetaling til prosjekter med frist for å rapportere i 2025 og 2026.

Kommentar prognose 2025

Under forutsetning av en ramme for 2024 på samme nivå som for 2023, kan vi anta at utbetalingen blir 14 mill. kroner i 2025. Prosjekter som har fått tildeling i 2024 har i hovedsak rapporteringsfrist i 2025 og midlene vil bli utbetalt da. Noen prosjekter som har fått tildeling i 2022 har fått rapporteringsfrist i 2025. Noen prosjekter som har fått tildeling i 2023 har fått rapporteringsfrist i 2025 og 2026. Noen prosjekter som har fått tildeling i 2024 har fått rapporteringsfrist i 2026 og 2027. Prognosen baserer seg på sluttutbetaling til prosjekter med rapporteringsfrist i 2025 og delutbetaling til prosjekter med frist for å rapportere i 2026 og 2027.

Kommentar prognose 2026-2027

Forutsatt en ramme fremover på samme nivå som for 2023, kan vi anta at utbetalingen blir 14 mill. kroner i 2026 og i 2027.

3.22 Klima- og miljøprogrammet

Tall i mill. kroner		Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme	Innvilget 2022	Inndratt 2022	Utbetalt 2022	Ansvar 31.12.22	Innvilg. 2023	Disponibel innvilg. -ramme 2023
		31.12.21	2022	01.01.22	2022	2022	2022	31.12.22	2023	2023
KMP - tilskudd til fylkesvise tiltak	SF	14,265	7,000	7,628	10,023	2,920	7,311	14,058	7,000	7,525
KMP - øremerkede midler	Ldir	1,480	4,000	4,771	3,742	1,367	3,275	0,580	16,800	19,196
KMP - tilskudd til nasjonale prosjekter	Ldir	36,519	17,000	16,969	17,150	0,026	13,982	39,660	13,200	12,696
Sum		52,264	28,000	29,368	30,915	4,313	24,568	54,298	37,000	39,417

Tall i mill. kroner		Prog.	Prog.	Prog.	Prog.	Prog.
		utbetalt 2023	utbetalt 2024	utbetalt 2025	utbetalt 2026	utbetalt 2027
KMP - tilskudd til fylkesvise tiltak	SF	9,000	7,000	7,000	7,000	7,000
KMP - øremerkede midler	Ldir	9,900	18,200	15,000	11,000	7,000
KMP - tilskudd til nasjonale prosjekter	Ldir	24,800	19,500	12,300	12,800	15,000
Sum		43,700	44,700	34,300	30,800	29,000

Klima- og miljøprogrammet skal bidra til rådgiving og ny kunnskap om klima- og miljøtiltak i jordbruket. Gjennom programmet ble det gitt tilskudd til prosjekter innenfor temaene klimatilpasning, klimagassutslipp, jord, forurensing, naturmangfold og kulturlandskap.

Programmet hadde i 2022 et budsjett på 29,37 mill. kroner inkludert overførte midler, hvorav 7,63 mill. kroner ble fordelt til fylkesvise prosjekter og de resterende til nasjonale prosjekter (16,97 mill. kroner) og øremerkede prosjekter (4,77 mill. kroner). De fylkesvise midlene lyses ut av statsforvalterne, mens de nasjonale og øremerkede lyses ut og forvaltes av Landbruksdirektoratet.

Kommentar regnskap 2022

Regionale midler

Disponibel innvilgningsramme var 7,63 mill. kroner, men det ble også inndratt 2,92 mill. kroner. Forholdsvis store inndragninger skyldes opprydning i prosjektporteføljen hos enkelte statsforvaltere i 2022. Disse midlene ble lyst ut på nytt slik at totalt innvilget beløp ble 10,2 mill. kroner.

Det ble utbetalt 7,31 mill. kroner, noe som tilsvarer omtrent rammen for 2022. Det var høyere innvilgningsramme i 2021 (9 mill. kroner) og lav utbetaling samme år. En del flerårige prosjekter samt noen utsettelse pga. covid-19-pandemien kan forklare at utbetalt beløp er noe lavere enn tidligere rammer.

Øremerkede midler

3,74 mill. kroner ble innvilget til øremerkede prosjekter. 2,99 mill. kroner av disse er til prosjekter i regi av regnskapsgruppen for klimaavtalen i jordbruket. Resterende (0,75 mill. kroner) er en utredning om barrierer for gjennomføring av vannmiljøtiltak i regi av NIBIO. Sistnevnte ble innvilget i 2021, men av tekniske årsaker ble den inndratt og innvilget på nytt i 2022. Dette beløpet vises derfor både i kolonnen innvilget og inndratt. Oversikten viser en nokså høy inndragning. Dette skyldes, i tillegg til beløpet nevnt over, at et prosjekt som er utbetalt i 2021 (600 000 kroner) vises i fagsystemet som tilbaketrukket. Dette vil bli rettet til senere rapportering.

Det ble utbetalt 3,28 mill. kroner, som var litt lavere enn prognosert. Dette kan skyldes både noe lavere innvilgning totalt sett for regnskapsgruppa enn forventet, samt utsettelse på grunn av covid-19-pandemien.

Nasjonale midler

Det ble lyst ut 17,2 mill. kroner i 2021 for prosjekter med ramme og oppstart 2022. Det ble innvilget 17,15 mill. kroner fordelt på 14 prosjekter. Prosjektene dekket fagkategoriene jord, naturmangfold og kulturminner, klimagassutslipp, klimatilpasning og forurensning til vann, jord og luft.

Regnskapet viser noe lavere utbetalinger enn prognosert i årsrapporten 2021. Dette kan skyldes utsettelse på grunn av covid-19-pandemien.

Generelt om prognosene for ordningen

- Rammen for KMP ble betydelig økt i 2023 som følge av øremerkinger til store prosjekter. Ett av prosjektene (Bærekraft som konkurransefortrinn for norsk grøntsektor) skal ha en innvilgning på 8 mill. kroner hvert år i tre år (2023, 2024, 2025). Vi legger til grunn lik ramme disse årene som 2023, men at rammen reduseres med 8 mill. kroner igjen fra og med 2026.
- Vi legger til grunn en fordeling mellom øremerkede midler og nasjonale midler som er omtrent lik nåværende fordeling (eksklusive prosjektet nevnt over). Dette tilsier en ramme på 15 mill. kroner per år til nasjonale prosjekter, og en ramme på 7 mill. kroner til øremerkede prosjekter. Vi presiserer at denne fordelingen kan bli annerledes.

- De nasjonale prosjektene som blir innvilget støtte har varighet fra 1–3 år, som gir varierende fordeling av kostnader mellom år. Derfor er utbetalingen av disse fordelt over år.
- For øremerkede midler forventer vi i hovedsak at midlene utbetales samme år som de innvilges, med unntak for store prosjekter (som Bærekraft som konkurransefortrinn i norsk grøntsektor)
- Vi legger til grunn at tilskudd til fylkesvise tiltak får lik ramme (7 mill. kroner) og at disse i hovedsak utbetales samme år som de innvilges.

Kommentar prognose 2023

På grunn av etterslep etter covid-19 og høyere ramme i 2021 er det å forvente at en del prosjekter på regionale midler skal avsluttes i 2023. Derfor justeres prognosen opp til 9 mill. kroner (i stedet for å settes lik rammen).

Øremerkede midler har hatt betydelig økning i rammen, og dermed innvilgninger. Derfor forventes det høyere utbetalinger.

Nasjonale midler har høyt inngående ansvar i 2023. Det skyldes lavere utbetalinger i 2022 enn forventet samt store innvilgninger i 2020 og 2021. Det forventes at store deler av dette skal utbetales i 2023 og 2024 basert på gjennomføringsfristene for pågående prosjekter.

Kommentar prognose 2024

For regionale midler legges lik ramme og dermed utbetaling til grunn for alle år etter 2023. Regionale midler har i motsetning til øremerkede midler og nasjonale midler flest 1-årige prosjekter.

Vi legger til grunn en sterkere effekt i 2024 for øremerkede midler siden vi forventer rapportering ved årsslutt 2023 og utbetaling 2024 for flere prosjekter.

Kommentar prognose 2025-2026

Se kommentar for 2024. For øremerkede midler legges fortsatt til grunn høye beløp til utbetaling som følge av innvilgninger til store prosjekter. Forventer en gradvis nedgang i utbetalinger fra 2024 til 2027 mot en forventet årlig innvilgning på 7 mill. kroner etter hvert som ansvar for de store prosjektene innvilget i 2023–2025 utbetales.

På grunn av redusert ramme i 2023 for nasjonale midler forventes det over tid (2025 og 2026) at utbetalingene blir noe lavere.

Kommentar prognose 2027

Siden det er lagt til grunn en ramme på 7 mill. kroner fra 2026 og utover er dette den prognoserte utbetalingen i 2027, når ansvaret knyttet til de store øremerkede prosjektene i årene 2023–2025 er utbetalt.

Siden rammen på nasjonale midler er forventet å være om lag 15 mill. kroner fra 2024 og utover er dette den prognoserte utbetalingen. (For andre år er også nåværende ansvar en del av beregnet utbetaling, derav litt ulike tall).

3.23 Klimasmart landbruk

Tall i mill. kroner	Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme
	31.12.21	2022	01.01.22	2022	2022	2022	31.12.22	2023	2023
Klimasmart landbruk Ldir.	3,807	-	4,681	7,500	2,832	8,386	0,089	10,000	10,013
Sum	3,807	-	4,681	7,500	2,832	8,386	0,089	10,000	10,013

Tall i mill. kroner	Prog.	Prog.	Prog.	Prog.	Prog.
	utbetalt 2023	utbetalt 2024	utbetalt 2025	utbetalt 2026	utbetalt 2027
Klimasmart landbruk Ldir.	10,013				
Sum	10,013	-	-	-	-

Prosjektet Klimasmart landbruk skal bidra til reduserte klimagassutslipp og økt karbonbinding i jordbruket gjennom rådgivning tilpasset det enkelte gårdsbruket. Utvikling av digitale rådgivningsverktøy, klimakalkulatorer, står sentralt i prosjektet. Prosjektet har pågått siden 2017, og har fått enkeltstående tilskudd over LUF i jordbruksoppjørene i 2018, 2019 og 2022.

Kommentar regnskap 2022

Prosjektet har hatt høy aktivitet i 2022, og fikk utbetalt det meste av innvilgningsrammen for 2022 samme år. Det er lite ubenyttede midler til disposisjon fra tidligere bevilgninger (0,013 mill. kr), så videre utviklingsarbeid i prosjektet vil finansieres av bevilgingen for 2023.

Beløpet ført som inndratt i 2022 er inndratt tilsagn pga. underforbruk i forhold til innvilgningsrammen for 2021. Beløpet ble lagt til den disponible innvilgningsrammen for prosjektet.

For kolonnene *ansvar per 31.12.21* og *disponibel innvilgningsramme 01.01.22* er det uoverensstemmelse mellom årsrapporten for 2022 og 2021. Dette er en følge av rettelser i LUF-rapporteringen, og reflekterer ikke reelle endringer i ansvar og disponibel ramme.

Kommentar prognose 2023

Med utgangspunkt i det høye aktivitetsnivået i prosjektet i 2022, prognoseres det at den gjenværende disponible innvilgningsrammen vil utbetales i 2023.

Kommentar prognose 2024 - 2027

Prosjektet har fått enkeltstående tilskudd over LUF, og kan ikke betraktes som en tilskuddsordning med årlige bevilgninger. Det er derfor prognosert utbetaling for disponibel innvilgningsramme, og ikke antatt nye bevilgninger.

3.24 Biogass

Tall i mill. kroner	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.	Disponibel
		-ramme	innvilg. -ramme	2022	2022		2022	-ramme	innvilg. -ramme
		31.12.21	01.01.22	2022	2022	2022	31.12.22	2023	2023
Biogass	Ldir	-	13,059	10,453	-	10,453	0,000	13,000	15,606
Sum		-	13,059	10,453	-	10,453	0,000	13,000	15,606

Tall i mill. kroner		Prog.	Prog.	Prog.	Prog.	Prog.
		utbetalt 2023	utbetalt 2024	utbetalt 2025	utbetalt 2026	utbetalt 2027
Biogass	Ldir	13,000	21,700	35,000	106,000	200,000
Sum		13,000	21,700	35,000	106,000	200,000

Formålet med ordningen er å stimulere til at husdyrgjødsel benyttes til produksjon av biogass, enten på egen gård eller gjennom leveranse til biogassanlegg. Tilskudd skal gå til å dekke utgifter for å levere husdyrgjødsel til biogassproduksjon i sentraliserte anlegg og i gårdsbaserte biogassanlegg som er lokalisert i Norge. Ved søknadsomgangen 2022 søkte 49 foretak på tilskuddet, en økning på 8 søkere.

Kommentar regnskap 2022

Det ble utbetalt 10,45 mill. kroner i 2022, et underforbruk på 1,5 mill. kroner. Dette skyldes biogassanlegg som har startet opp i 2021 som har hatt en tregere oppstart enn forventet.

Kommentar prognose 2023

I 2021 åpnet ett nytt biogassanlegg med kapasitet på 42 500 tonn husdyrgjødsel. Det tar tid å få et biogassanlegg i full drift, og i 2022 har vi fått tilbakemelding på at det er mottatt omtrent 15 000 tonn husdyrgjødsel på anlegget, som tilsvarer en tilskuddsøking på 1,7 mill. kroner. I tillegg har et tidligere etablert biogassanlegg økt sin mengde mottatt husdyrgjødsel, og flere mindre biogassanlegg har fullført byggeprosess og startet opp anlegg. Vi forventer derfor en markant økning i søknadsomfang i 2023.

Kommentar prognose 2024-2025

ENOVA og Innovasjon Norge har innvilget flere søknader på større biogassanlegg som er i byggefase, med prognosert oppstart i 2023/2024, med forventet grunnlag for tilskuddsutbetaling 2024/2025. På bakgrunn av innvilgete søknader hos ENOVA og Innovasjon Norge forventes en rask og fortsatt vekst i søknadsomfang på ordningen.

Kommentar prognose 2026- 2027

Landbruksdirektoratet har fått beskjed om 2 større biogassanlegg under planlegging, i størrelsesorden 600 – 700 000 tonn mottatt husdyrgjødsel årlig. Det er knyttet usikkerhet til om disse kommer i drift, og når de vil komme i drift/full drift. Prognosene for årene fremover er derfor usikre.

3.25 Støtte til verdensarvområdene og utvalgte kulturlandskap

Tall i mill. kroner		Ansvar		Disponibel		Innvilget		Inndratt		Utbetalt		Ansvar		Innvilg.		Disponibel	
		-ramme		innvilg.		-ramme						-ramme		innvilg.		-ramme	
		31.12.21	2022	01.01.22	2022	2022	2022	2022	2022	31.12.22	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023
Verdensarv	Ldir	8,699	9,500	10,639	11,057	0,477		10,825		8,453	11,500		11,560				
Utvalgte kulturlandskap, hjemmel 2	Ldir	69,211	38,500	40,626	49,797	9,992		33,949		75,068	35,50		36,321				
Sum		77,910	48,000	51,266	60,854	10,469		44,773		83,521	47,000		47,881				

Tall i mill. kroner		Prog.		Prog.		Prog.		Prog.	
		utbetalt		utbetalt		utbetalt		utbetalt	
		2023	2024	2025	2026	2027	2027	2027	2027
Verdensarv	Ldir	11,500	11,500	11,500	11,500	11,500			
Utvalgte kulturlandskap, hjemmel 2	Ldir	38,500	38,500	38,500	38,500	38,500			
Sum		50,000	50,000	50,000	50,000	50,000			

Tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og tilskudd til tiltak i verdensarvområdene Vegaøyen og Vestnorsk fjordlandskap brukes til miljøtiltak i noen av våre mest verdifulle kulturlandskapsområder. Kommunen ble i 2020 vedtaksmyndighet for begge ordningene. Tilskuddet kan gå til årlige driftstiltak og engangs-/investeringstiltak. Midlene skal ses i sammenheng med andre midler fra landbruks- og miljøforvaltningen.

Utvalgte Kulturlandskap i jordbruket er en tverrfaglig satsing fra Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet. Satsingen blir ledet nasjonalt av Landbruksdirektoratet, Riksantikvaren og Miljødirektoratet. Formålet med tilskuddsordningen er å bidra til å sikre verdier knyttet til landskap, biologisk mangfold, kulturminner og kulturmiljøer, herunder sikre langsiktig skjøtsel og drift. Ved oppstart i 2009 var 20 områder med i ordningen, og i 2023 er det 51 områder med i utvalget.

Landbrukets verdensarvordning bidrar til å ivareta våre internasjonale forpliktelser for natur- og kulturarv. Åtte norske områder står i dag på UNESCOs liste over verdens kultur- og naturarv. Av disse åtte var det, inntil 2022, to områder som var innlemmet i landbrukets verdensarvordning. Det settes årlig av midler over LUF til tilskudd til tiltak i verdensarvområdene. Dette er områder i Norge hvor landbruket spiller en vesentlig rolle for verdensarvverdiene, og hvor verdiene blir svekket om det aktive landbruket avtar eller opphører. Landbruket har vært i tilbakegang og formålet med tilskuddsmidlene er å styrke landbruket i disse verdensarvområdene.

På oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet leverte Landbruksdirektoratet, sammen med Riksantikvaren og Miljødirektoratet, i 2022 en tilrådning om å innlemme Verdensarven Røros bergstad og Circumferensen inn i Landbrukets verdensarvordning. Avtalepartene ga sin tilslutning til dette og i 2023 vil det være tre verdensarvområder som omfattes av denne ordningen:

- Vegaøyen
- Vestnorsk fjordlandskap (Geirangerfjorden og Nærøyfjorden)
- Røros bergstad og Circumferensen

Den helhetlige tilnærmingen der flere sektorer, forvaltningsnivå og grunneiere samarbeider om å ivareta natur- og kulturmiljøverdier og landbruksdrift gir gode resultater. Arealer som er ryddet, beitet eller slått og kulturminner som er satt i stand er eksempler på umiddelbare resultater, mens økt artsmangfold og verdiskaping vil kunne komme på sikt. Ordningene har bidratt til å videreutvikle jordbruket og annen næringsutvikling i områdene.

Aktiviteten i 2022 blir oppsummert i egen årsrapport for Utvalgte kulturlandskap i jordbruket til Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet. Aktiviteten i verdensarvområdene i 2022 blir oppsummert i et kort notat til Landbruks- og matdepartementet.

Kommentar regnskap 2022

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket

I 2022 var rammen til Utvalgte kulturlandskap i jordbruket 38,5 mill. kroner 2022, hvorav 15,5 mill. kroner fra jordbruksavtalen/LMD og 23 mill. kroner fra KLD. Dette var en økning på 500 000 kroner (fra KLD).

Det ble innvilget tilsagn på mer enn årets innvilgningsramme. Dette skyldes bruk av udisponerte midler fra året før og inndratte midler i løpet av året. I 2022 ble det utbetalt om lag 4,5 mill. kroner mindre enn årsrammen. Ansvarer har økt til 75 mill. kroner og ligger på omtrent to årsrammer. Dette er som forventet da mange av prosjektene har 2-3 års arbeidsfrist.

Landbrukets verdensarvordning

I 2022 var rammen til Landbrukets verdensarvordning på 7,5 mill. kroner over LUF. I tillegg ble det overført 2 mill. kroner fra Klima- og miljødepartementets budsjett til Vestnorsk fjordlandskap (1 mill. kroner fra Statsforvalteren i Møre og Romsdal og 1 mill. kroner fra Statsforvalteren i Vestland). Totalt innvilget årsramme 9,5 mill. kroner.

Det ble innvilget tilsagn på mer enn årets innvilgningsramme. Dette skyldes bruk av udisponerte midler fra året før og inndratte midler i løpet av året. I 2022 ble det utbetalt ca. 1,3 mill. mer enn årsrammen. Ansvarer ved starten av året er omtrent likt ansvarer ved slutten av året. Ansvarer er omtrent en årsramme.

Kommentar prognose 2023 – 2027

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket

For 2023 er det innvilget totalt 35,5 mill. kroner, der 15,5 mill. kroner kommer fra LMD/jordbruksavtalen og 20 mill. kroner over statsbudsjettet på Klima- og miljødepartementets budsjett. I 2023 ble den totale rammen redusert med 3 mill. kroner. Det er forventet at dette kuttet er midlertidig og at vi i 2024 er tilbake på en årsramme på samme nivå som i 2022 (minimum 38,5 mill. kroner).

Landbrukets verdensarvordning

Rammen over LUF er i 2023 økt med 2 mill. kroner til 9,5 mill. kroner pga. innlemming av verdensarven Røros bergstad og Circumferensen. I tillegg er det forventet at 2 mill. kroner blir overført fra KLDs budsjett til LUF.

På grunn av økt interesse og flere områder, innenfor begge ordningene, forventes aktiviteten og utbetalingene å øke i årene fremover. Mange av tiltakene har inntil tre års arbeidsfrist, og det

kan ta litt tid før innvilget beløp blir utbetalt. Historisk sett ser vi at i noen år ligger utbetalingene litt under innvilget årsramme, mens i andre år litt over. For begge ordningene mener vi det er hensiktsmessig å forvente at utbetalt beløp i 2023 – 2027 er tilnærmet lik innvilget årsramme.

3.26 Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk

Tall i mill. kroner		Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.	Disponibel
			-ramme	innvilg.					-ramme	innvilg.
		31.12.21	2022	01.01.22	2022	2022	2022	31.12.22	2023	2023
Sentrale prosjekter, økologisk	Ldir	32,659	31,000	32,031	30,963	1,018	29,684	32,920	8,000	9,424
Øremerkede m. (Anbud SHH 4 mill per år til 2025)	Ldir								4,000	4,000
Øremerkede m (Anbud Prod.utv 3 mill per år til 2025)	Ldir								3,000	3,000
Øremerkede m RVU jf Prop 120s	Ldir									0,300
Overvåkning av økologisk omsetning	Ldir	-		0,300			-	-		0,300
Sum		32,709	31,000	32,331	30,963	1,018	29,684	32,920	15,000	17,024

Tall i mill. kroner		Prog.	Prog.	Prog.	Prog.	Prog.
		utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt
		2023	2024	2025	2026	2027
Sentrale prosjekter, økologisk	Ldir	26,000	18,000	11,000	7,400	7,400
Øremerkede m. (Anbud SHH 4 mill per år til 2025)	Ldir	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000
Øremerkede m (Anbud Prod.utv 3 mill per år til 2025)	Ldir	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000
Øremerkede m RVU jf Prop 120s	Ldir	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300
Overvåkning av økologisk omsetning	Ldir	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300
Sum		33,600	25,600	18,600	15,000	15,000

Kommentar regnskap 2022

Årlig lyses ut prosjektmidler på ordningen, basert på prioriteringer i Nasjonal strategi for økologisk jordbruk (2018-2030) med tilhørende «Økologiprogram», føringer i jordbruksoppgjøret og eget møte med avtalepartene.

For 2022 var det avsatt 31 mill. kroner til ordningen over jordbruksavtalen og tilsvarende beløp ble lyst ut med søknadsfrist 15. september 2021. Det ble innvilget 18 prosjekter som tematisk dekket hele verdikjeden fra primærproduksjon (korn og grønnsaker) til markedsadgang og forbrukerinformasjon. Større prosjekter på storhusholdning, produktutvikling, rekruttering og veiledning ble innvilget støtte som følge av føringer i jordbruksavtalen slik at mer enn halvparten av den utlyste rammen ble fordelt til disse prosjektene.

Ny EU-forordning for økologisk landbruk ble som del av EØS avtalen implementert i Norge gjennom egen forskrift i 2022. Utvikling og utprøving av agronomiske tilpasninger som letter overgang til strengere regelverk er prioriterte områder for nye prosjekter. I den forbindelse ble det i 2022 gitt prosjektstøtte til et 3-årig prosjekt om mulige tilpasninger når veksthusprodusenter må gå over til å dyrke økologiske veksthusgrønnsaker i jord med bakkekontakt.

Kommentar prognose 2023 - 2027

Som følge av jordbruksavtalen i 2022 ble avsetningen til ordningen mer enn halvert fra 2022 til 2023, dvs. fra 31 mill. kroner til 15 mill. kroner. Endringen har ikke medført redusert satsing på økologisk jordbruk som sådan, da deler av rammen er omfordelt på andre LUF-ordninger som Klima- og miljøprogrammet og Nasjonale tilretteleggingsmidler, ordninger som Landbruksdirektoratet også forvalter. 5 mill. kroner er tatt fra rammen og avsatt som del av grunnbevilgningen til Norsk Landbruksrådgivning (NLR) som skal gå til å videreføre arbeidet

med å utvikle nasjonale faglige økologiske nettverk for korn, grønnsaker, grovfôr, frukt og bær, og jord/ jordhelse. NLRs grunnbevilgning er ikke en del av LUF.

Høsten 2022 ble det etter føringer i jordbruksavtalen avholdt to anbudskonkurranser for en 3-årig oppdragsperiode (2023- 2025), og det var samlet satt av kr 7 mill. per år til anbudene. Dette får følger også for 2024 og 2025 da det må settes av kr 7 mill. kroner per år i de årlige jordbruksoppkjørene til formålene. Vi legger til grunn at de sentrale økologiprojektene på storhusholdning og produktutvikling vil fortsette også i 2026 og 2027 på samme beløpsnivå.

Med et utgående ansvar på ca. 33 mill. kroner per 31.12.2022 som inkluderer ca. 9 mill. kroner i nye prosjekter fra 2023, så er dette sammen med årlig innvilgningsramme på 15 mill. kroner per år grunnlaget for prognosene for utbetalinger de kommende år.

Vi har lag til grunn at føringene gitt f.o.m. 2023 vil fortsette i 5 årsperioden fram til 2027.

3.27 Utsiktsrydding

Tall i mill. kr	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	
		-ramme	innvilg. -ramme	2022				2022	-ramme	innvilg. -ramme
		31.12.21	2022	01.01.22	2022	2022	31.12.22	2023	2023	
Utsiktsrydding	SF	4,195	-	5,751	0,055	1,350	2,400	0,500	-	7,046
Sum		4,195	-	5,751	0,055	1,350	2,400	0,500	-	7,046

Tall i mill. kr	Prog.	Prog.	Prog.	Prog.	Prog.	
		utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt
		2023	2024	2025	2026	2027
Utsiktsrydding	SF	0,500	0,000	0,000	0,000	0,000
Sum		0,500	0,000	0,000	0,000	0,000

Kommentar regnskap 2022

Ordningen er avsluttet (31.12.2022). Noen saker har fått utvidet arbeidsfrist og kommer muligens til utbetaling i 2023. Hvis de ikke gjør det, inndras de. Alle udisponerte midler ved utgangen av 2022 overføres til sentral ramme slik at de ikke benyttes før ordningen avsluttes.

3.28 Investeringsstøtte i landbruket

Tall i mill. kroner	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	
		-ramme	innvilg. -ramme	2022				2022	-ramme	innvilg. -ramme
		31.12.21	2022	01.01.22	2022	2022	31.12.22	2023	2023	
Investeringsstøtte i landbruket	IN	10,197	-	0,348	-	1,271	3,741	5,185	-	1,619
Sum		10,197	-	0,348	-	1,271	3,741	5,185	-	1,619

I 2018 mottok LUF 75 mill. kroner til investeringsstøtte i landbruket fra LMD. Det er Innovasjon Norge som forvalter ordningen og rapporterer direkte til LMD på bruk av disse midlene.

3.29 Bondens marked og norsk gardsost

Tall i mill. kroner	Ansvar	Innvilg. sponibel innvilget		Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg. sponibel innvilg.		
		-ramme	innvilg. -ramme				-ramme	-ramme	
	31.12.21	2022	01.01.22	2022	2022	2022	31.12.22	2023	2023
Bondens marked og Norsk Gardsost	LMD			-	-	-		4,000	4,000
Sum		-	-	-	-	-	-	4,000	4,000

Tall i mill. kroner		Prog.				
		utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt
		2023	2024	2025	2026	2027
Bondens marked og Norsk Gardsost	LMD	4,000				
Sum		4,000	-	-	-	-

I jordbruksoppgjøret 2022 ble det avsatt 1 mill. kroner til Norsk Gardsost og 3 mill. kroner til Bondens marked. 1 mill. kroner av sistnevnte avsetning skulle tildeles Bondens marked regionalt. På bakgrunn av dette er Norsk Gardsost og Bondens marked Norge tildelt hhv. 1 og 2 mill. kroner for 2023. Tilskuddet skal benyttes til aktivitet innenfor organisasjonens virke. Støtten skal bidra til å opprettholde aktivitet og fremme kunnskap om og forståelse for norsk landbruksproduksjon og matkultur, og med det være et synlig bidrag til utviklingen av Norge som matnasjon. LMD mottok 13 søknader om støtte til regionale foretak av Bondens marked og har fordelt den regionale støtten på 1 mill. kroner på bakgrunn av disse søknadene.

4 Styring og kontroll

Forvaltningen utføres i overensstemmelse med kravene til måloppnåelse, effektiv ressursbruk og overholdelse av gjeldende regelverk. Landbruksdirektoratet jobber sammen med øvrige bidragsytere med å forbedre rutinene og finne bedre og mer effektive løsninger i forvaltningens delprosesser.

4.1 Måloppnåelse

LUF skal gjennom bruk av økonomiske virkemidler bidra til tiltak som tar sikte på å styrke og bygge ut næringsgrunnlaget på landbrukseiendommer. Landbruksdirektoratet anser at fondets virksomhet i 2022 har bidratt til dette, slik det er dokumentert i denne rapporten.

4.2 Overholdelse av lover og regler og effektiv ressursbruk

Fondet følger reglement for og bestemmelser om økonomistyring i staten. Landbruksdirektoratet vurderer at ressursbruken knyttet til LUF og fondets virksomhet i 2022 i hovedsak har vært effektiv. Ingen vesentlige styringssvikt, feil eller mangler er avdekket i årets løp.

4.3 Internkontroll

Landbruksdirektoratet vurderer at eksisterende rutiner og retningslinjer samt årets gjennomførte kontrolltiltak til sammen sikrer en tilfredsstillende forvaltning av midlene i LUF. Direktoratet vil evaluere om den manuelle rutinen for rapportering fra fylkeskommunene er tilstrekkelig, i påvente av at det etableres systemstøtte til oppfølging av tilskuddsmidler som blir utbetalt til fylkeskommunene.

5 Framtidsutsikter

Midler til LUF over jordbruksavtalen framforhandles hvert år i jordbruksoppgjøret. Omfanget av midlene og fremtidsutsiktene blir derfor årlig diskutert av avtalepartene.

5.1 Prognoser for fondet i perioden 2023 – 2027

Tall i mill kroner

	Regnskap 2022	Prognose 2023	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027
Bevilgning, kap. 1150.50	1 635,823	2 058,553	2 058,553	2 058,553	2 058,553	2 058,553
Renteinntekter	7,801	8,000	8,000	8,000	8,000	8,000
Andre inntekter	25,501	23,500	23,500	23,500	23,500	23,500
Bevilgning, kap. 1149.71	39,999	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000
Bevilgning, kap. 1149.73	2,400	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000
SUM INNTEKTER	1 709,124	2 110,053	2 110,053	2 110,053	2 110,053	2 110,053
Utbetaling av tilskudd fra LUF fondet	1 609,430	2 108,472	2 246,978	2 238,138	2 272,500	2 354,160
Utbetaling av tilskudd finansiert av kap. 1149.71	39,999	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000
Utbetaling av tilskudd finansiert av kap. 1149.73	2,400	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000
SUM UTBETALINGER	1 649,429	2 128,472	2 266,978	2 258,138	2 292,500	2 374,160
RESULTAT	59,695	-18,419	-156,925	-148,085	-182,447	-264,107

Bevilgning kap. 1150.50 og bevilgning kap. 1149.71 og 1149.73 er tatt fra Landbruksdirektoratets tildelingsbrev for 2023 datert 30.01.2023.

Ved beregning av prognose for bevilgning for 2023 er det tatt utgangspunkt i den foreslåtte bevilgningen i Prop 1. S 2022-2023.

Utbetaling av tilskudd finansiert over kap. 1149.71 og 1149.73 gjelder skogbruk. Under inntekter er tilsvarende beløp ført for bevilgninger over kap. 1149.71 og 1149.73, slik at det ikke påvirker resultatet eller prognosen for resultatet for fondet.

5.2 Prognoser for likviditet for fondet i perioden 2023 – 2027

Likviditeten i fondet ble i 2022 økt med 73,795 mill. kroner. Prognosen viser at likviditeten og fondskapitalen (pkt. 2.6) de neste fem årene vil bli redusert, fordi tilskuddsrammen øker mer enn bevilgningen til fondet. For å unngå at fondskapitalen blir for lav i årene fremover, anbefaler direktoratet derfor at fondskapitalen styrkes gjennom tilførsel av midler, slik at den samsvarer med ansvaret og utbetalinger i fondet.

Tall i mill. kroner

	Regnskap 2020	Regnskap 2021	Regnskap 2022	Prognose 2023	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027
Tilført årsbevilgning, renteinntekter og andre inntekter	1 335,158	1 425,622	1 711,524	2 110,053	2 110,053	2 110,053	2 110,053	2 110,053
Netto tilførsel av kapital ifm investeringslån (avdrag - nye lån)	35,549	24,542	14,100	5,070	2,192	1,041	0,491	0,272
Disponibel likviditet	1 370,707	1 450,164	1 725,624	2 115,123	2 112,245	2 111,094	2 110,544	2 110,325
Utbetalinger	1 912,639	1 630,565	1 651,829	2 128,472	2 266,978	2 258,138	2 292,500	2 374,160
Endring i likviditet	-541,932	-180,401	73,795	-13,349	-154,733	-147,044	-181,956	-263,835

Det er ingen utestående fordringer eller langsiktig gjeld i regnskapet, eller framtidige prognoser på det.

5.3 Prognose for fondet 2023 – 2027

Tall i mill. kroner		Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose
		2023	2024	2025	2026	2027
Bedriftsretta midlar til investering og utvikling	IN	869,500	1 020,000	1 020,000	1 020,000	1 020,000
Nasjonale tilretteleggingsmidlar	Ldir	7,393	13,195	21,857	28,559	28,559
Inn på tunet-løftet del 2	Ldir	8,332	-	-	-	-
Regionale tilretteleggingsmidlar	FK	40,000	40,000	40,000	40,000	40,000
Områderetta innsats	LMD					
<i>Berekraftig matproduksjon i nord</i>	LMD	17,000	17,000	17,000	-	-
<i>Arktisk landbruk</i>	LMD	5,000	4,000	1,007	-	-
<i>Fjellandbruket</i>	LMD	3,622	3,000	3,000	3,000	3,000
Rekruttering og kompetanse i landbruket						
<i>Nasjonalt rekrutteringsprosjekt</i>	LMD	-	-	-	-	-
<i>Regionale kompetansenettverk for lokalmat</i>	FK	14,700	14,700	14,700	14,700	14,700
<i>Regionale tilskott til rekruttering og kompetanseheving</i>	FK	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000
<i>Nasjonal modell for vaksenagronom</i>	FK	17,000	17,000	17,000	17,000	17,000
<i>Mentorordning</i>	LMD/NRL	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000
Forskning og utvikling	Ldir	79,954	76,968	76,962	77,018	76,975
PRESIS- Presisjonsjordbruk i praksis	LMD	4,000	4,000	-	-	-
Stiftinga Norsk Mat	Matmerk	66,000	66,000	66,000	66,000	66,000
Utviklingsprogrammet	IN	85,500	80,500	80,500	80,500	80,500
Bondens marked og Norsk Gardsost	LMD	4,000	-	-	-	-
Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	IN	141,500	146,500	151,500	151,500	151,500
Skogbruk	Ldir	270,000	270,000	270,000	270,000	270,000
Oppfølging av handlingsplan mot villsvin	LMD	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Midlar til konfliktløsb. tiltak jordbruk/reindrift	Ldir	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	Ldir	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000
Drenering	Ldir	60,000	75,000	70,000	60,000	55,000
Tilskott til tiltak i beiteområde	SF	33,000	33,000	33,000	31,000	31,000
Handlingsplan for plantevernmidlar	Ldir	13,000	13,000	14,000	14,000	14,000
Klima- og miljøprogram	Ldir	43,700	44,700	34,300	30,800	29,000
Klimasmart landbruk	Ldir	10,013	-	-	-	-
Biogass	Ldir	13,000	21,700	35,000	106,000	200,000
Støtte verdsarvområda og utvalde kulturlandskap	Ldir	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000
Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk	Ldir/SF	33,600	25,600	18,600	15,000	15,000
Administrasjonskostnader	Ldir	4,202	4,202	4,202	4,202	4,202
Utsiktsrydding	Ldir	0,500	-	-	-	-
Investeringsstøtte i landbruket	IN	-	-	-	-	-
KIL	Ldir	-	0,500	-	-	-
Sum		2 088,516	2 234,565	2 232,628	2 273,279	2 360,436
Tapsavsetning risikolån	IN	-	-	-	-	-
Fylkesvise BU - midler, rentestøtte	IN	39,956	32,413	25,510	19,221	13,724
Sum, inkl rentestøtte og risikolån		2 128,472	2 266,978	2 258,138	2 292,500	2 374,160

Prognosen for 2023 - 2027 gjelder utbetalinger av tilskudd i tabell 5.1 som belastes LUF-fondet. Forventede utbetalinger som er finansiert over kap. 1149.71 og 1149.73 for Skogbruk er ikke tatt inn i denne tabellen.

6 Årsregnskap

6.1 Ledelseskommmentar til årsregnskapet

Formål

Midler fra Landbrukets utviklingsfond skal brukes til tiltak som tar sikte på å styrke og bygge ut næringsgrunnlaget på landbrukseiendommer. Rammer og forutsetninger blir fastsatt av Stortinget hvert år etter jordbruksoppjøret. Utgiftene til administrasjon blir dekket av fondsmidlene etter nærmere retningslinjer og rammer fastsatt av Landbruks- og matdepartementet. Tilskudd og lån som blir betalt tilbake går inn i fondet. Fondets kapital er plassert på rentebærende konto innenfor statens konsernkontoordning i Norges Bank samt gjennom Innovasjon Norge (IN) sin utlånsvirksomhet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Landbruks- og matdepartementet i instruks om økonomistyring. Vi bekrefter at bevilgningsrapporteringen og fondsregnskapet gir et dekkende bilde av fondets virksomhet.

Vurdering av vesentlige forhold

Fondsregnskapet for 2022 viser et resultat på 59,7 mill. kroner og fondskapitalen økes med tilsvarende beløp. Fondets fondskapital pr 31. desember 2022 er 603 mill. kroner, og fondets ansvar er 2 368 mill. kroner.

Fondets ansvar har økt med 209 mill. kroner i 2022. Dette er en økning på 10 prosent. De ordningene som har økt mest i ansvar er ordninger som forvaltes av Innovasjon Norge.

Landbrukets utviklingsfond revideres av Riksrevisjonen. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per dags dato. Revisjonsberetningen vil sammen med årsrapporten bli publisert på Landbruksdirektoratets nettsider.

Oslo, 15. mars 2023

Jørn Rolfsen

administrerende direktør

Landbruksdirektoratet

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskapet for Landbrukets Utviklingsfond er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»), fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 20. desember 2022. Årsregnskapet er avlagt i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1 og 3.4.6, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av 15. desember 2022, og tilleggskrav fastsatt av Landbruks- og matdepartementet.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter endringen i bankbeholdningen i løpet av året, samt innestående beløp i banken pr 31.12. Oppstillingen av resultatregnskapet viser overføringer til fondet, overføringer fra fondet og periodens resultat. Oppstillingen av balansen viser fondets eiendeler samt kapital og gjeld.

Fondets inntekter er bundet til nærmere fastsatte formål med varighet utover ett budsjettår. Ansvar fremgår i kapittel 3.2. Landbruksdirektoratet er gitt fullmakter til å overføre bevilgning, samt å utbetale fra fondet.

Oppstilling av fondsregnskapet er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene i punkt 3.4.2, de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- 1) Regnskapet følger kalenderåret
- 2) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- 3) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- 4) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

6.2 Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2022

Beholdninger rapportert i likvidrapport

	Regnskap 2022	Regnskap 2021
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank	449 508 453	658 600 979
Endringer i perioden	94 307 105	-209 092 526
Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges Bank	543 815 559	449 508 453

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	Regnskap 2022	Regnskap 2021	Endring
811104	Beholdninger på konto i Norges Bank	543 815 559	449 508 453	94 307 105

Note A Tildelinger av midler til fondet i regnskapsåret

Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Årets tildeling (i kr)
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen	50	Tilskudd til Landbrukets utviklingsfond	1 635 823 000

6.3 Fondsregnskap med noter

Oppstilling av resultat for Landbrukets utviklingsfond	Note	2022	2021	Endring
<i>Overføring til fondet</i>				
Overføringer fra andre statlige regnskaper	1	52 701 065	104 068 576	-51 367 511
Overføring fra departementer	2	<u>1 658 823 000</u>	<u>1 321 553 000</u>	<u>337 270 000</u>
Sum overføringer til fondet		<u>1 711 524 065</u>	<u>1 425 621 576</u>	<u>285 902 489</u>
<i>Overføringer fra fondet</i>				
Overføring til forvaltningsorganer med særskilte fullmakter		-	-	-
Overføringer til andre statlige regnskaper	3	805 060 569	764 410 841	40 649 729
Overføring til kommuner		-	-	-
Overføring til fylkeskommuner	4	84 000 000	90 310 000	-6 310 000
Overføringer til ikke-finansielle foretak	5	97 201 004	94 519 003	2 682 001
Overføringer til husholdninger	5	269 045 390	262 391 717	6 653 673
Overføringer til idelle organisasjoner	5	87 684 343	93 421 512	-5 737 169
Overføringer til statsforetak	6	<u>308 837 710</u>	<u>325 511 776</u>	<u>-16 674 067</u>
Sum overføringer fra fondet		<u>1 651 829 016</u>	<u>1 630 564 849</u>	<u>21 264 166</u>
Periodens resultat		59 695 049	-204 943 273	264 638 322
Disponering				
Overføring av periodens resultat til opptjent fondkapital		<u>-59 695 049</u>	<u>204 943 273</u>	<u>-264 638 322</u>
Oppstilling av balanse for Landbrukets utviklingsfond				
<i>Eiendeler</i>				
Utlån investeringslån IN	7	9 012 332	23 112 406	-14 100 074
Akto LUF - IN	8	94 463 594	112 030 402	-17 566 808
Oppgjørskonto i Norges Bank		<u>543 815 559</u>	<u>449 508 453</u>	<u>94 307 105</u>
Sum eiendeler		<u>647 291 485</u>	<u>584 651 262</u>	<u>62 640 223</u>
<i>Fondskapital og gjeld</i>				
Annen kortsiktig gjeld	9	269 397	90 499	178 898
Tapsavsetning BU risikolån	10	44 413 926	41 647 650	2 766 276
Opptjent fondskapital	11	<u>602 608 161</u>	<u>542 913 112</u>	<u>59 695 049</u>
Sum fondskapital og gjeld		<u>647 291 485</u>	<u>584 651 262</u>	<u>62 640 223</u>

Note 1 Overføringer fra andre statlige regnskaper

Renteinntekter	7 801 119
Skogsbilveier, bevilget over kapittel 1149.71	39 999 946
Ekstraordinært plantetilskudd over kapittel 1149.73	2 400 000
Fra to Statsforvaltere til ordningen Verdensarven	1 000 000
Fra Reindriftens utviklingsfond til ordningen konfliktforebyggende	1 500 000
Sum	52 701 065

Note 2 Overføringer fra departementer

I tillegg til års bevilgningen er det overført 23 mill. kroner til samfinansiering av Utvalgte kulturlandskap fra Miljødirektoratet.

Årsbevilgning	1 635 823 000
Overføring fra Miljødirektoratet	23 000 000
Sum	1 658 823 000

Note 3 Overføringer til andre statlige regnskap

Hovedsakelig overføringer til Innovasjon Norge. Det er og overført noe til Landbruksdirektoratet for administrasjon av fondet. Samt en overføring på 2 mill. kroner til Miljødirektoratet for tiltak mot villsvin.

Note 4 Overføringer til fylkeskommuner

Rekruttering og kompetansemidler.

Note 5 Overføringer til ikke-finansielle foretak, husholdninger og ideelle organisasjoner

De fleste tilskuddsutbetalinger på ordninger som forvaltes av Landbruksdirektoratet.

Note 6 Overføringer til statsforetak

Gjelder hovedsakelig forskningsmidler som er overført til Norges forskningsråd, skogkultur og skogsbilveier som er overført fylkesmannen, tilskudd til skjøtsel og klima- og miljøprogrammet som er overført NIBIO.

Note 7 Utlån investeringslån Innovasjon Norge (IN)

	2022	2021
Inngående saldo investeringslån IN	23 112 406	47 654 501
Endring i perioden	-14 100 074	-24 542 095
Utgående saldo investeringslån IN	9 012 332	23 112 406

Note 8 A-konto LUF – IN

Landbruksdirektoratet skal i henhold til tildelingsbrevet fra LMD overføre midler terminvis 4-6 ganger per år. IN anmoder om utbetaling ved behov for midler.

	2022	2021
Inngående saldo akonto LUF - IN	112 030 402	85 977 513
Endring i perioden	-17 566 808	26 052 890
Utgående saldo akonto LUF - IN	94 463 594	112 030 402

Note 9 Annen kortsiktig gjeld

Utbetalinger som er satt på vent på grunn av manglende opplysninger for utbetaling.

Note 10 Tapsfond BU risikolån

Før 2019 hadde Innovasjon Norge et Tapsfond BU risikolån landbruk (Tapsfondet), men det ble i 2018 avvirket som eget fond. Ved avvikling av fondet ble avsetningen til tapsrisiko bokført i balansen i LUF-regnskapet. Tapsavsetningen økes ved utbetaling av nye risikolån (fra Innovasjon Norge), og reduseres ved innbetaling på allerede eksisterende risikolån.

Note 11 Opptjent fondskapital

	2022	2021
Fondskapital 1.1	542 913 112	747 856 386
Fondskapital 31.12	602 608 161	542 913 112
Endring i fondskapital	59 695 049	-204 943 274

	2022	2021
Ansvar 1.1	2 244 118 990	2 024 892 859
Ansvar 31.12	2 517 634 240	2 244 118 990
Endring i ansvar	273 515 250	219 226 131

Andel ansvar av fondskapital	418 %	413 %
------------------------------	-------	-------

Endringen i ansvar 31.12.2022 består av endring i ordinært ansvar på 209,322 mill. kroner i tillegg til endring i ansvar på Rentestøtte på 68,540 mill. kroner.

Optimalt sett bør ikke andel ansvar av fondskapital overstige 100%. Bevilgningen har over flere år vært lavere enn tilskuddsrammen. Det har ført til økt ansvar og redusert fondskapital.

LANDBRUKSDIREKTORATET OSLO

POSTADRESSE:
Postboks 56, 7701 Steinkjer

BESØKSADRESSE:
Innspurten 11D, 0663 Oslo

TELEFON: 78 60 60 00

E-POST: postmottak@landbruksdirektoratet.no

LANDBRUKSDIREKTORATET ALTA

BESØKSADRESSE:
Løkkeveien 111, 9510 Alta

LANDBRUKSDIREKTORATET STEINKJER

BESØKSADRESSE:
Skolegata 22, C-bygget, 7713 Steinkjer

www.landbruksdirektoratet.no
